

Koltursætlan

Dagført 23. september 2014

Innihald

Inngangur.....	3
Antikvarísk serskipan	4
Stevnumið.....	7
Skipanarlig viðurskipti.....	8
Virkesemi	8
Musealt virkesemi.....	8
Granskingar- og listafólkasetur	9
Vinnukarmar	9
Viðtøkur fyri virkesemi	9
Ognarviðurskipti	10
Vinafeløg.....	11
Stýri og skipan.....	12
Koltursvisiónin 1999 og Koltursætlanin	13
Býlingurin Heimi í Húsi	15
Býlingurin Norðri í Gerði	28
Á Gróthústanga	43
Náttúran í Koltri	49
Plantur	49
Fuglar	49
Klukkur og eiturkoppar	49
Jarðfrøði	49
Náttúruumsiting.....	49
Ískoyti 1, uppskot frá 2004 um bygging Norðri í Gerði	50

Inngangur

Í apríl 2013 boðaði Løgmaður frá, at Koltur sum málsøki skal flytast frá landsstýrismanninum í landbúnaðarmálum til landsstýrismannin í mentamálum og at gerast skal ein antikvarisk serskipan fyri oynna.

Hetta merkir, sigur Løgmannsskrivstovan í skrivi 24. juni 2013, at Koltur skal vera "ein integreraður partur av øðrum søvnum landsins, soleiðis at oyggin hereftir er undir umsjón av starvsfólki undir Mentamálaráðnum ella sum Mentamálaráðið hevur gjørt avtalu við. Harumframt er tað Mentamálaráðið, sum kemur at varða av øllum móguligum framtíðar lógaruppskotum burturav viðvíkjandi Koltri".

Í sambandi við hetta hevur Mentamálaráðið heitt á Søvni Landsins um at gera fyrilsavtalu við Búnaðarstovuna og tey, sum í lýtuni hava Koltur um hendi, um, hvussu Koltur skal umsitast og rekast víðari til annað er ásett.

Fráboðan Løgmans merkir, at umsiting av teimum antikvarisku virðunum í Koltri frammyvir skal skipast sum eitt alment starv undir einum landsstovni og ikki longur sum ein ábyrgd,

ið er lögð til ein privatan vinnurekandi, sum ein festari er.

Harvið er fráboðanin eitt signal um, at eitt nýtt stig í antikvarisku varðveitingini av Koltri nú verður tikið og sett í verk.

Koltursætlanin tekur stóði í søguligu tilgongdini í sambandi við varðveiting av Koltri, sum byrjaði í 1987, og tí sonevndu Koltursvisiónini, sum Statens Arkitektskole legði fram í 1999 og sum varðveitingararbeiðini higartil hava verið framd eftir. Koltursvisiónin frá 1999 varð gjørd við stóði í, at Koltur var ein landbúnaðareind. Nú henda fyritley er broytt, er stundin eisini komin at endurskoða ætlanirnar, sum tá vórðu settar út í kortið.

Endamálið við Koltursætlanin er at gera stóðuna upp, nú nýggj skipan skal setast í verk, og vísa á karmar fyri framhaldi av tí, sum varð sett í verk í 1987 og 1999. Koltursætlanin er hugsað sum eitt arbeiðsskjal, sum skal dagfjórast so hvørt sum stóður verða tiknar til tey serligu viðurskiftini, ið verða nevnd.

Antikvarisk serskipan

Í Koltri var av fyrstan tíð ein garður, Heimi í Húsi, við 16 merkrum í jørð. Hesin garður er tíðliga í tíðini vorðin býttur í 2 garðar, sum hvør hevði 8 merkur í jørð, og annar bóndin setti tá búgv Norður í Gerði.

Hetta var støðan í 1584, sum vit síggja í elstu, varðveittu jarðabókini. Báðir garðarnir vóru tá kongs. Helst er øll jørðin vorðin kirkjuogn longu tíðliga í miðöld og er eftir trúbotina tikin av kongi.

Í 1600 árunum vórðu garðarnir festir fleiri monnum og grundarlagið undir teimum 4 húsunum, sum fram til okkara tíð hava verið í Koltri, varð tá lagt. Ta seinastu hálvu øldina hevur verið lagt saman, fyrst til 2 festi og seinru árin til 1 festi.

Eftir í Koltri standa minnini um tað virkseimið, sum einferð var, og hesi minni eru enn mong og fjølbroytt, helst tí at ráðini hava ikki verið til nakra nútímansgerð, ið kundi beina fyri teimum.

Tann forna bygdarskipanin við heimrust at byggja á, bøi at velta í og haga at beita, sum á okkara døgum flest allastaðni er kámað burtur, er enn púra skillig í Koltri. Enn í dag sært tú ikki hús í bønnum í Koltri, men bert har tey eftir fornnum síði eiga at vera: á heimrustunum -uttan sornhúsið, sum vegna eldsvandan stóð burtur frá húsum og gróthúsinu, sum samlaði standa á Gróthústanga.

Í fráboðan Løgmans frá 30. apríl 2013 verður sagt, at gerast skal ein "antikvarisk serskipan" fyri Koltur.

Hvat hetta merkir, sæst í søguligu gongdini í málinum um varðveitingtíð í Koltri.

1987

Hugtakið "antikvarisk serskipan" gongur aftur til 1987, tá Føroya Forngrípafelag heitti á Føroya Landsstýri um at fáa í lag "einhvørja serskipan fyri Koltur" fyri at varðveita mentanarsøguligu virðini har. Hetta førði við sær, at Landsstýri tann 10. mars 1989 samtykti "at seta eina skjótt arbeiðandi nevnd at koma við uppskoti um eina antikvariska serskipan fyri Koltur, sum kemur at fevna um hús og bygningar og eisini um bø og annað mannaverk innan- sum uttangaðs". Í 1989 var innihaldið í hugtakinum sostatt hetta.

1990

Nevndin frá 1989 handaði Landsstýrinum uppskot sítt í 1990, eitt minnilutauppskot og eitt meirilutauppskot.

Minnilutin mælti til,

- at ein partur av oynni sum til dømis teigalendini og ávísir bygningar vórðu friðaðir, og

at Koltur framhaldandi átti at vera fest av bónda, sum livir av landbúnaði og tí, sum oyggin annars gevur.

Meirilutin mælti til,

- at Koltur í síni heild varð friðað oyggj, stýrd eftir serligari fyriskipan.
- at ein serskipan átti at fáast í lag, sum bæði fevnir um eina antikvariska og eina náttúruvísindaliga skipan.
- at Koltur fyríbils ikki varð fest, men latin einum sjálveigandi Kolturstovni at umsita.
- at hesin stovnur skuldi kunna seta umsjónarmann í Koltri við fastari løn.
- at umsjónarmaðurin skuldi hava dagliga eftirlitið við oynni og tí, sum har er.

Meirilutauppskotið var grundað í serligum áhuga hjá Náttúrugripasavninum, sum ikki var umboðað í nevndini, men frá byrjan kortini tvinnað upp í arbeiðið hjá henni, tí savnið í skrivi frá 20.12.1988 hevði sagt frá, at "Tað vildi verið náttúrligt, um eisini Náttúrugripasavnið var við í einum tilílkum arbeiði". Í hesum sambandi upplýsti nevndin, "at náttúruvísindaligar kanningar eru longu byrjaðar í samstarvi við svenskar lívfrøðingar. Náttúrugripasavnið hugsar sær Koltur sum eina "feltbiologiska stasjon". Nordisk Embedsmandskomité for Miljøspørgsmål er eisini kunnað um henda spurning".

Tann antikvariska skipanin varð soleiðis orðað í uppskotinum: "Bygningar og annað

mannaverk í Koltri, ið kann góðtakast sum fornminni, verður friðað sambært løgtingslóg um friðing av fornminnum og bygningum. Í samstarvi við Koltursstovnin ger Føroya Fornminnissavn uppskot um friðingartreytirnar”.

Tann náttúruvísindaliga skipanin varð soleiðis orðað í uppskotinum: “Friðingartiltekning verða sett í verk í Koltri sambært løgtingslóg um náttúrfriðing. Í samstarvi við Koltursstovnin ger Føroya Náttúrugripasavn uppskot um friðingartreytirnar. Føroya Náttúrugripasavn hevur eftirlit við náttúrfriðingini í Koltri”.

Hóast minnilutauppskotið helt seg neyvari at arbeiðssetninginum enn meirilutauppskotið, so kann ikki verða mettt, at tað í tí verður skotin upp ein “antikvarisk serskipan”, men ein vanlig antikvarisk skipan, har galdandi friðing frá 1955 skuldi víðkast innan heimildirnar í fornminnalógini, Ll. 19/1948. Meirilutauppskotið var meira víðfevnt og legði upp til eina serliga reglugerð ella lóg fyri Koltur, sum bæði umfataði mentanararv og náttúruarv.

1992

Á fundi 11. juni 1992 samtykti Føroya Landsstýri á fundi “at heita á jarðaráðið um at ansa eftir, at tey antikvarisku virðini verða tryggjað í sambandi við komandi festimál”.

Landsstýrið tók sostatt undir við minnilutauppskotinum hjá nevndini frá 1989 og vrakaði meirilutauppskotið.

Landsstýrissamtyktin frá 1992 hevði við sær, at Føroya Fornminnissavn og Føroya Forngrípafelag fóru í holt við at gera eina ætlan um, hvussu antikvarisku virðini í Koltri kundu verða tryggjað í sambandi við, at oyggin varð fest út aftur. Mett varð, at hetta eftir umstøðunum best kundi verða framt við friðing sambært løgtingslóg nr. 19 frá 16. sept. 1948 um friðan av fornminnum og bygningum, men eisini, at miðast áttí ímóti at fáa friðingina at røkka út um tey mørk, sum fornminnafriðingarlóggávan heimilar, hetta fyri at tryggja eyðkendu teigalendini ella part av teimum. Í samráð við Føroya Jarðaráð miðaðu fornminnissavnið og forngrípafelagið tí ímóti, at tað umframt vanligu fornminnafriðing skuldi skipast fyri friðing sambært serligari avtalu við ánara ella festara fyri ávíst øki við teigum og øðrum, sum ikki greitt fellur inn undir fornminnafriðingarlóggávuna.

1994-1995

Koltur varð fest út aftur í 1994, og ein tílík avtala varð gjørd við festaran í 1995 og góðkend

av jarðaráðnum.

Tann søguliga gongdin í Koltursmálinum hevur annars í stuttum verið henda:

1991-1996

Føroya Forngrípafelag umvælir bygningar Norðri í Gerði og Heimi í Húsi í Koltri í samstarvi við Føroya fornminnissavn og Kunstakademiets Arkitektskole. Forngrípafelagið stendur fyri fíggingini, m.a. við eksternum stuðli.

1996-2000

Í 1996 lat Fornminnisnevndin landsstýrismanninum í mentamállum uppskot um víðkan av antikvarisku friðingini í Koltri, sum í 2000 tók undir við tí.

1997-2001

Samráðingar eru um stovnan av bygðasavni í Koltri. Ætlanin verður av ongum vegna ógreiða skipan í mun til bygðasavnslóggávuna.

1999

Kunstakademiets Arkitektskole leggur fram Koltursvísiónina, sum hevur ligið til grund fyri umvælingararbeiðinum síðani.

2003

Jarðaráðið stovnar Koltursgrunnin. Í samtykt grunnsins stendur í § 2, at “Endamál grunnsins er at varðveita antikvarisku- og siðsøguligu virðini, sum eru í Koltri. Í hesum sambandi skal grunnurin útvega pening til ístandsetan av bygningum, og stíla fyri, at hesir verða røktir og nýttir til frama fyri alt Føroya fólk, á ein slíkan hátt, at festarin kann fáa størst møguligt gagn av bygningunum og tess lunnindum”.

2005

Vinnumálaráðið, sum varðar av Koltri, setir bólk at standa fyri “verkætlan, ið verður framd í samstarvi millum Mentamálaráðið, Innlendismálaráðið og Vinnumálaráðið, ið verða av ávikavist fornminnum, útoyggja- og skógarmálum, og landbúnaðarmálum”.

Búnaðarstovan ger sáttmála við festaran í Koltri um at veita stuðul til at varðveita ognirnar í Koltri, soleiðis sum ásett á fíggingarlógini 2006.

2006

Arbeðsbólkur, sum stendur fyri verkætlan at skipa fyri varðveiting av ognunum í Koltri og náttúrusavni har, letur fyrsta tilmæli sítt. Samanumtikið mælti arbeðsbólkurin til,

- at arbeið verður víðari við hugsjónini um at skipa Koltur sum tjóðgarð eftir altjóða leiðreglum fyri tílíkar.
- at ætlaða játtanin í 2006 verður raðfest soleiðis: Tilskot til einstaklingar, 100.000 kr., stuðul til vinnu, 100.000 kr.
- at arbeðsbólkurin sum verkætlanarsamskipari tekur neyðugu stigini í hesum sambandi.

Í løgtingsfíggarlógargruppskotinum 2006 verða settar av kr. 200.000 til hetta. Henda upphædd er sundurgreinað soleiðis: Tilskot til einstaklingar: 100.000. Stuðul til vinnu: 100.000.

2008

Kultursgrunnurin fær 5 mió. í stuðli frá A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal til umvælingar Heima í Húsi í Koltri.

2009-2013

Festarin sigur festið frá sær í 2009. Koltur verður rikin eins og festi.

2012

Kultursgrunnurin handar landsstýrismanninum í landbúnaðarmálum umvælda býlingin Heima í Húsi og metir uppgávu sína sum lokna.

Við stóði í hesum meta Søvni Landsins samanumtikið, at hugtakið “antikvarisk serskipan” umfatar eina serliga verndarskipan fyri mentanararv og náttúruarv, sum er fyriskipað eftir vanligum verndarlógum og serligum viðtøkum um vernd og hevur holla festing í almennu skipanini.

Stevnumið

Meginendamálið við umvælingar- og endurreisingararbeiðinum í Koltri síðan 1987 hefur verið at varðveita tann materiella mentanararvin í bygðu økjunum í Koltri. Við avtaluni um víðkaða friðing av øki frá 1995 varð eisini víst á, at dentur eisini skal leggjast á at varðveita mentanarliga landslagið.

Harumframt verður í Koltursvisiónini frá 1999, har útgangsstøðið er, at Koltur er ein liður í landbúnaðarskipanini við landbúnaði sum høvuðsbúskapi, skotið upp, at býlingurin Heimi í Húsi verður “eitt arbeiðandi útisavn við tilhoyrandi mentanarlandsløgum og húsdýrahaldi, nakað sum Historisk-Arkæologisk Forsøgscenter í Lejre, som eisini virkar sum ein vitanarnámsfrøðiligur ítrivsdepil, har endamálið er at miðla fortíðina og mentanarliga støðið undir henni”. (Koltursvisiónin 1999, s. 6).

Nú avgerð er tikin um, at Koltur skal umsitast sum mentamál, eru fyrirtreytirnar fyrri hesum í eygsjón. At virka fyrri at varðveita ikki einans tann materiella mentanararvin, men eisini tann immateriella mentanararvin, har varðveitingin fer fram gjøgnum læring og luttøku í sambandi við traditióinir, er eitt stevnumið, sum er beinleiðis knýtt at UNESCO sáttmálanum frá 2003 um vernd av tí immateriella mentanararvinum.

Nú avgerð er tikin um, at ein antikvarisk serskipan skal setast í verk, eru eisini móguleikar fyrri at vanda aftur til hugsjónirnar frá 1990 um serliga náttúruvernd av vísindaligum orsøkum, við skipan av økjum í Koltri við støði í hesum og stovnan av feltbiologiskari støði. Mett verður kortini, at skulu hesi áhugamálini fremjast, er neyðugt at røkka teimum innan karmarnar fyrri teirri mentanarfrøðiligu áhugamálunum.

Sett verða tí hesi stevnumið sum grundarlag fyrri Koltursætlanini:

- At varðveita og miðla materiellan mentanararv og mentanarlandsløg í Koltri.
- At virka fyrri at varðveita og miðla immateriellan mentanararv í sambandi við Koltur.
- At skapa karmar fyrri vísindaliga grundaðari náttúruvernd.
- At skipa varðveitingarvirksemið eftir leiðreglum hjá UNESCO.

Seinastu árin hefur verið víst á, at sett eigur at verða sum mál at fáa í lag eina skipan í Koltri, sum tryggjar og varðveitir mentanararv og náttúruarv í Koltri sambært altjóða leiðreglum og skipanum, og um gjørligt at fáa altjóða viðurkenning av verndararbeiðinum.

Í sambandi við hetta hava hugtøkini “tjóðgarður” og “tjóðgarðsfesti” verið at hoyrt í sambandi við Koltur seinastu árin. Hugtakið “tjóðgarður” ella “national park” er kent í altjóða fyriskipan um vernd, nevnliga í skipanunum um náttúruvernd hjá altjóða felagsskapinum IUCN (International Union for Conservation of Nature). Í Koltri eru tað kortini serliga mentanararvsvirðini, ið dentur hefur verið lagdur á. Arbeiðið við tílikum virðum verður í altjóða verndararbeiði grundað í UNESCO sáttmálanum um heimsarv 1972 (Convention for the protection of the World Cultural and Natural Heritage).

Um tað ber til at røkka máli um altjóða viðurkenning eftir hesum sáttmálum, er óvist. Tað krevur nágreiniligt fyrireikingararbeiði við støði í varðveitingarstøðuni og síðan, at onnur enn vit sjálvi meta um verndarvirðini og dygdina í teirri vernd, sum vit fyriskipa.

Skipanarlig viðurskipti

Virksemi

Sambært hugsjónini um antikvariska serskipan hava tey almennu áhugamálini í Koltri tvær stevnur. Tær eru

1. at varðveita og miðla mentanar- og náttúruarv í Koltri úr musealum sjónarhorni við atlit til skúla- og undirvísingartilboðum.
2. at skipa oynda sum eina granskingarstøð viðvíkjandi mentanararvi og náttúruarvi, sum granskingarstovnar á ymsum viðkomandi fakøkjum kunnu nýta sum karm í vísindaligum kanningarvirksemi á staðnum og í fakligum samstørvum annars.

Aftur at hesum báðum stevnum er ein triðja stevna, ið ikki varð nevnd t á, men sum er vorðin eyðsýnd síðani, nevniliga

3. at skapa karmar fyri nýggjum vinnuøguleikum so sum ferðavinnu.

Í marknaðarføringini verður virksemið yvirskipað nevnt “Koltur” við undirheitum, sum vísa til hesar báðar stevnur, um tað er neyðugt til høvið, t.d. Koltur, útsavn og granskingarstøð / *Koltur, Outdoor Museum and Research Station*.

Musealt virksemi

Í 2000 varð antikvarisk friðing sett í verk fyri:

1. Bygningar og umliggjandi øki í býlinginum Heimi í Húsi.
2. Víðkað umliggjandi øki í býlinginum Heimi í Húsi, samb. avtalu við táverandi festara og Føroya Jarðarráð.
3. Bygningar og umliggjandi øki í býlinginum Norðuri í Gerði.
4. Úthús og umliggjandi øki á Gróthústanga.

Ætlanin byggir á 3 kjarnuøkir, sum eru:

- Varðveiting av samfelagnum sum heild við siðsøgu, mentan, bygningum og mentunarlandslagi.

- Friðað landslag til náttúrugransking og vitjandi.
- Livandi savn við føroyskum húsdýrum sum ein av liðunum í varðveitingini av føroyskum húsdýrum.

Eins og fornminnafriðingarnar í Koltri avspegla, eru fremstu varðveitingarvirðini í Koltri tað mentanarsøguliga umhvørvið við bygningum á heimrustum, dyrkingarskipanum innangarðs og økisskipan uttargarðs. Hesi virði eiga tí at vera eitt høvuðsinnihald í virkseminum.

Afturat mentanararvsvirðunum koma náttúruarvsvirðini, sum umfata dýralív, plantur og jarðfrøðilig viðurskipti. Hesi virði eru ikki kend í sama mun, tí tey eru ikki kannað og mett í mun til føroysku heildina.

Ein meginuppgáva í virkseminum er sostatt fyrst og fremst at miðla tey mentanarsøguliga varðveitingarvirðini. Ein miðil í tí sambandi er framsýningar, ein annar internetið o.s.fr. Men fyrst og fremst verða mentanararvsvirðini í Koltri miðlað við at fáa lív í tað mentanarsøguliga umhvørvið. Miðað eigur at verða eftir har at varðveita og lýsa búnaðarskipan í Føroyum síðan elstu tíðir, og upp í tað hoyrir miðlan av søguligum tilgongdum í tí sambandi.

Eisini kann tilíkt virksemi verða tengt at millumtjóða verkætlanum um t.d. skráseting og varðveiting av t.d. immateriellum mentanararvi, har eldri ættarlið vegleiða tey yngri um traditiónum, t.d. í sambandi við hoygging, korn, handverk, siðvenjur annars og andslív yvirhøvdur, og harvið skapa ómissandi virði fyri samleikakensluna í landinum. Møguleikarnir eru mangir, og eksternir fíggingarmøguleikar eisini.

Koltur er ein liður í Søvnum Landsins. Tað ger, at framsýningarnar kunnu gerast samsvarandi savnslóggávuni í landinum og í samstarvi við miðlanareindina í tí museala virkseminum hjá Søvnum Landsins annars. Formliga sambandið millum Koltur og aðrar eindir í Søvnum Landsins ger møguligt, at gripatilfar kann verða deponerað til framsýningar í Koltri, t.d. bátasmiðjan hjá Niclasi í Koltri og annað, just tí tað er í samsvari við galdandi løgtingslógir um alment savnsvirksemi.

Í uppskoti um broyting av landbúnaðarlóggávuni í tíðini undan, at Løgmaður tók avgerð um, at Koltur skuldi verða mentamál, høvdu Búnaðarstovan og Fiskimálaráðið eisini eitt annað slag av virkseminum í huga, nevnliga skipan av húsdýraskrá við atlitum til varðveiting av fýroyskum húsdýrum. Ætlanin var, at starvsfólkið í Koltri skuldi hava hetta sum ískoytisuppgávu við serligari játtan á Løgtingsfíggarlógini til endamálið. Í sambandi við tílíka skipan má havast í huga, at tað verður avmarkað, hvat kann verða av húsdýrahaldi og seyðahaldi, um miðast skal eftir at fullføra ta antikvarisku serskipanina, sum sett er út í kortið.

Granskingar- og listafólkasetur

Í álitinum frá 1990 varð mælt til, at Koltur skuldi skipast sum náttúrufrøðilig granskingarstøð, og at granskingarstøðin skuldi virka í millumtjóða samstarvi og fíggiast gjøgnum hetta. Avgerð lógmans í 2013 um at skipa Koltur eftir antikvariskari serskipan hevur skapt fortreytir fyri skipan av granskingarstøð sum henni, ið varð skotin upp í 1990.

Í Koltri eru góðir karmar fyri skipan av tílíkari granskingarstøð, tí har ber til at hava tamarhald á teirri ávirkan, sum fólk og nútíðar mentan hevur við sær, til dømis í sambandi við náttúrunýtslu, veðurlag, dálking, serstøk lívøki og mangt annað. Virkseminum á eini granskingarstøð verður fíggið av verkætlanunum, sum sækja sær innivist.

Við teimum umvælingar- og byggjætlanum, sum lýstar verða niðanfyrir, fara hesir karmar at verða enn betri og innbjóðandi í millumtjóða samstarvi, serliga viðvíkjandi bústaðar- og arbeiðsumstøðum. Hesar bústaðar- og arbeiðsumstøður kunni eisini verða gagnligar hjá øðrum yrkisbólum, eitt nú listafólki og fíggið gjøgnum millumtjóða samstarv, ella øðrum starvsbólum, sum í seruppgávum hava tørv á at koma burtur frá tí dagliga umhvørvinum.

Eitt tílíkt granskingar- og listafólkasetur kann eisini fatast sum eitt aktiv sum upplivingardepil til gagn fyri fýroyska skúlaverkið og í mun til almenna miðlan av gransking og list og marknaðarføring av fýroyskari ferðavinnu í oynni.

Vinnukarmar

Tað antikvariska umvælingar- og byggivirksemið, sum longu er framt og sum er sett út í kortið, sí niðanfyrir, og tað museala virkseminum, sum er í umbúna, eins og virkseminum í sambandi við eina granskingarstøð, skapa eisini móguleikar fyri avleiddum vinnuvirksemi, bæði almennum og privatum.

Hjá tí almenna snýr tað seg um at hýsa vitjandi, ein uppgáva, sum eisini kann verða útveitt til privat, og hjá tí privata snýr tað seg um fyriskipan av tilboðum annars, eitt nú

- fyriskipan av atkomu til oynna,
- fyriskipan av fundar- og skeiðsvirkemi,
- vistveitingar í sambandi við eitt nú fundar- og skeiðsvirkemi,
- fyriskipan av ferðavinnuligum tilboðum, t.d. klintiítrótt, tematiskum útferðum um plantur, fugl, jarðfrøði, mentanararv og gransking, sum fer fram í oynni í sambandi við hesi og onnur evni.

Móguleikarnir eru nógvir, og umvælingararbeiðini í Koltri hava higartil miðað eftir at skapa undirstøðukervi til júst hetta at kunna taka ímóti fólkum og geva almenninginum, bæði fýroyingum og gestum, móguleikar fyri at áhugaverdum upplivingum í serstøkum og vøkrum umhvørvi.

Samanumtikið verður miðað eftir, at tað almenna og tað privata samstarva um at miðla og gagnnýta Koltur sum vinnumál.

Viðtøkur fyri virkseminum

Bæði í sambandi við tað museala virkseminum, virkseminum í sambandi við granskingarstøð og samstarvið millum tað almenna og tað privata um vinnuvirksemi, eiga útgreinaðar viðtøkur at verða gjørdar, har ansað verður eftir, at virkseminum laga seg eftir hvørjum øðrum og fáast at virka sum ein heild, har allir partar hava yvirskipað stevnumið í felag. Hetta stevnumið eiga umboð fyri viðkomandi partar at menna í felag.

Ognarviðurskipti

Sambært tingbókini (Kortal.fo) eru ognarviðurskiptini í Koltri í løtuni hesi:

Matr. nr.	Eigari	Markatalsbygd	Vídd	Lýsing
1	Føroya Jarðargrunnur	34		*bøurin nf. a
2	Markatalið - 17 mk.	34		fjøra nf. matr. nr. 3
3	Koltursgrunnurin	34	23034	Heimi í Húsi
4	Hests kommuna (nú TK)	34		Elverk undir vegnum
5	Hests kommuna (nú TK)	34		Bátadráttur
6	Hests kommuna (nú TK)	34		Kirkjugarður
7	Matr. nr. 1	34		Kolturshagi

Hesi ognarviðurskipti eru broytt við avgerðini hjá løgmanni í 2013 og eiga at verða skrásett samsvarandi, nevniliga soleiðis,

- at Koltursgrunnurin formliga verður tikin av og ognin, sum í tingbókini er skeytað til Koltursgrunnin, matr. nr. 3, verður skeytað til Mentamálaráðið ella Søvnlandsins.

- at ognirnar, sum í tingbókini eru skeytaðar til Føroya Jarðargrunn, matr. nr. 1, 2 og 7, og Koltursgrunnin, matr. nr. 3, verða skeytaðar til Mentamálaráðið ella Søvnlandsins.
- at ognirnar, sum í tingbókini eru skeytaðar til Hests kommuna, verða dagfórðar samsvarandi kommunuskiptunum nú.

Vinafeløg

Ein annar liður í framtíðar skipan av virkseminum í Koltri er at skapa karmar fyri, at “vinafeløg”, sum hava sum endamál at stuðla virkseminum við sjálvboðnum arbeiði, kunnu nørast.

Hetta er ein týðandi uppgáva, sum eigur at verða hugsað inn í fyriskipanina av tí museala virkseminum og røktina av oygni annars.

Hetta er eisini ein liður í teirri breiðu samfelagsligu festingini av umsitingini av Koltri, sum miðað eigur at verða eftir.

Í festiskipanini hevur festarin bygt upp eina vinafelagsskipan, nevnd Koltursvinir. Koltursvinir hava sjálvboðið hjálpt til í rakstrinum av festinum, serliga í sambandi við fjallgongu og bústaðaskylduna, soleiðis at oyggin ongantíð hevur verið ómannað. Hetta hevur verið neyðugt fyri at varðveita samfelagstænstur so sum tyrlusamferðslu og streymveiting. Sjálvboðna arbeiðið hevur verið ólønt.

Samanumtikið er uppgávan, sum Koltursvinir sjálvboðin hava røkt, at veita vikartænastu í dagliga rakstrinum. Hesum verður eisini tørvur á í framtíðini. Ynskiligt er tí, at skipanin við Koltursvinum verður varðveitt.

Í tíðini frá 1988 til 1996, meðan arbeiðt varð við at fáa í lag eina nýggja starvsskipan undir verandi politisku fyrirtreytum, var eitt annað áhugafelag sera virkið í umvælingararbeiðinum í Koltri, nevniliga Føroya Forngrípafelag. Felagið gjørdir íløgur í antikvarisku virðini í oygni, útvegaði eksterna fígging, stóð fyri umvælingararbeiðum og legði lunnar undir tað virkseimið, sum farið er fram seinni. Hetta samstarv stegðaði, tá nýggj fyriskipan undir Koltursgrunninum, sum búnaðarmyndugleikin stovnaði, varð sett í verk í festiskipanini.

Stýri og skipan

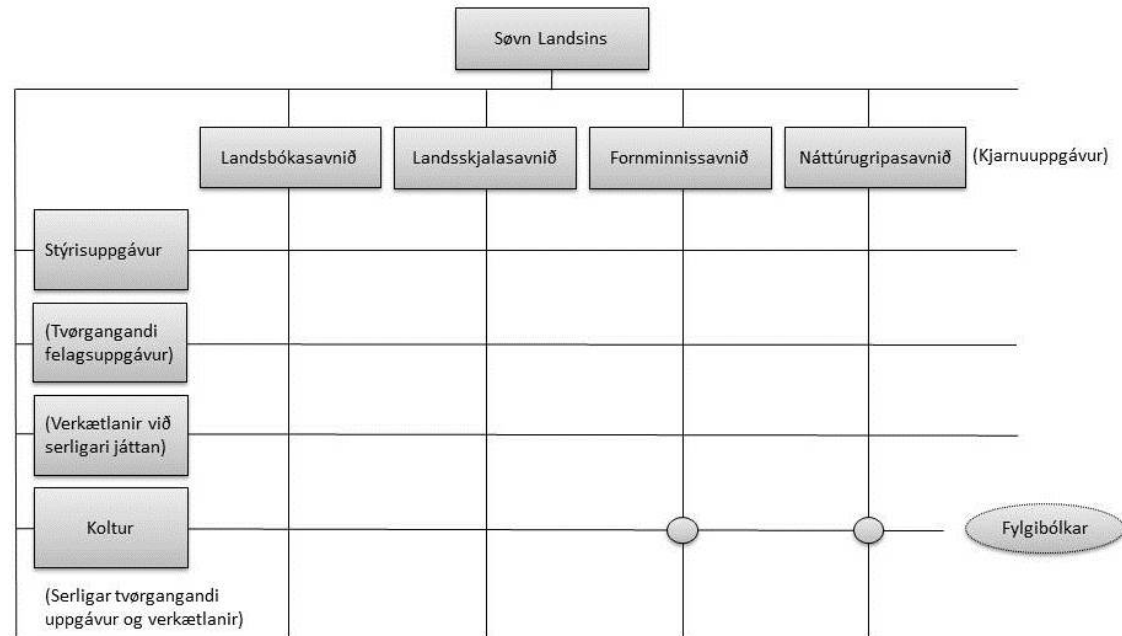
Í eini antikvariskari sereskipan er tað umráðandi, at viðurskiftini verða skipað á ein hátt, har varðveitingaráhugamálið er púra greitt orðað í mun til onnur áhugamál. Fyri framtíðar búskap er tað umráðandi, at møguligir stuðulsveitarar kenna seg tryggja við varðveitingarstøðuna, sum føroyskir myndugleikar fyriskipa. Neyðugt er tí eisini, at skipanin hevur greiðan form viðvíkjandi skyldum og ábyrgd fyri tí, ið umsitið verður.

Koltur er eitt virkseimi hjá Søvnum Landsins, sum bygnaðarlaga vísir til Mentamálaráðið.

Bæði ognarviðurskiftini í oynni og tey mongu áhugamálini, sum eru knýtt at virkseminum, sum er í umbúna, tala kortini fyri, at hesi hava fáa regluliga kunning um, hvussu oyggin verður stýrd. Hetta kann verða gjørt við at skipa fyri regluligum kunningarfundum við viðkomandi partar, t.d. skipaðir sum fylgibólkar.

Sum dømi um partar, ið metast at hava áhuga fyri regluligari kunning, kunnu nevast:

- Umboða fyri Mentamálaráðið sum yvirskipaðan myndugleika.
- Umboð fyri Tórshavnar kommunu sum havna-, bygg- og trivnaðarmyndugleika.
- Umboð fyri ferðavinnuna (Ferðaráð Føroya, Kunningarstovan í Havn, Ferðaleiðarafelagið).
- Umboð fyri granskingaráhugamál hjá tí almenna (Granskingarráðið, Fróðskaparsetrið, Fornminnissavnið, Náttúrugripasavnið, Jarðfeingi, Umhvørvisstovan).
- Umboð fyri vinafeløg, sum hava Koltur sum áhugamál (Koltursvinir, Forngrípafelagið).

Kultursviðin 1999 og Kultursætlanin

Umvælingararbeiðið í Koltri higartil er farið fram eftir sovnevndu Kultursviðinini, sum var eitt uppskot, ið Kunstakademiets Arkitektskole legði fram í 1999. Kultursviðin er kortini ongantíð formliga góðkend í politisku skipanini.

Henda fyrirtreyt, sum Kultursviðin byggi á, varð broytt við avgerð Løgmans í 2013 um, at Kultur ikki longur skuldi vera í festiskipanini, men at tað ístaðin skuldi skipast fyri eini antikvariskari serskipan.

Tað framhaldandi verndararbeiðið skal tí tillagast eftir teimum nýggju fyrirtreytum.

Grundarlagið fyri Kultursviðinini frá 1999 var, at Kultur var ein landbúnaðareind í festiskipanini, sum verndararbeiðið mátti tillagast eftir.

Í tí antikvarisku serskipanini, sum skal fyriskipast, er tað ætlanin at nýta Kultursviðinina frá 1999 sum fakligt útgangsstøði.

Arbeidsætlanin, har nýggju fyrirtreytirnar eru grundarlag, verður nevnd Kultursætlanin.

Niðanfyrir verður Kultursviðin frá 1999 endurskoðað, støðan í 2014 staðfest og hugsjónirnar um framtíðina lýstar.

Kultursviðin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
<p>Hensigten med Kultursvisionen er – på grundlag af fredningsplanen og i enighed med de berørte parter – at fremkomme med forslag til en genopretning af øen so men velfungerende enhed, der</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. sikrer naturen og det rige fugleliv, 2. indbefatter moderne landbrugsdrift, med sigte på økologisk bæredygtighed 3. en ny museumsaktivitet med et folkeoplysende sigte. <p>Sammen med øens øvrige kvaliteter vil disse planer forhåbentlig estimere en voksende interesse og afstedkomme flere slags forskellige besøgende og egentlige turister.</p>	<p>– Taka til eftirtektar</p>
<p>Visionen tager udgangspunkt i en analyse og beskrivelse af den færøske byggeskik samt en detaljeret registrering af bebyggelsen på øen. ... Dette sket med henblik på at genrejse de samlede historiske helheder i begge býlinger og igen tilføre dem værdighed og betydning, således at øens ældre historie med tilhørende kulturmønstre kan blive lige så visuel og tilgængelig i al sin variation som nutidens – til fælles inspiration for fremtiden.</p>	<p>– Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við støði í verndarætlanunum</p>
<p>Visionen anviser forslag til supplerende anlæg – ikke mindst i forbindelse med anløbsstedet – hvilket vil gøre hverdagslivet på øen lettere. Sammen med nødvendige servicefaciliteter for disse sigter forslagene desuden mod at tiltrække en forøget såvel national sum international turisme.</p>	<p>– Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við støði í verndarætlanunum</p>
<p>Visionen indeholder en accept af landbrugsdriften på øen som et nutidigt, bæredygtigt erhverv – baseret på respekt for den kulturhistoriske arv, som i så høj grad er tilstede. Det</p>	<p>– Skal eftirmetast – Við antikvariskari serskipan er landbúnaður ikki longur vinnuvegur í Koltri. Orsök er</p>

fremtidige landbrug skal derfor hvile på kriterier, som er i overensstemmelse med øens naturlige muligheder, men gerne suppleret af nye initiativer desangående. Desuden foreslås som støtte for det nuværende landbrugserhverv, at der etableres en ny býling – Uppi undir Heygum – i direkte sammenhæng med en mulig udvidelse af landbrugsarealet – bestående bl.a. af bygninger til øens energiforsyning og til den moderne landbrugsdrift. I denne forbindelse anvises ligeledes et nyt vejnet.

tí ikki at fullføra uppskot í Koltursvísiónini 1999, sum miðaðu eftir at skipa landbúnaðin í tí antikvariska umhvørvinum.

Býlingurinn Heimi í Húsi

Býlingurinn Heimi í Húsi er upprunagarðurinn í Koltri. Hann er eitt sjáldsama væl varðveitt dæmi um byggingina í tí gamla bóndasamfelagnum.

Býlingurinn hefur tveir garðar, Niðri í Húsi og Uppi í Búð, við tilhoyrandi úthúsum og lívgandi grótgörðum.

Allir bygningar, bæði teir, sum standa uppi, og teir sum eru smokkaðir saman, eru

bygdir eftir gamlari siðvenju, og hesin skyldskapur millum tey ymisku húsini gevur eina heilt sjáldsama heildarmynd, væl tillagað eftir landslagnum.

Í sambandi við umvæling og endurbygging av húsunum Uppi í Búð vórðu eisini fornrøðiligar kanningar gjørdar. Tíðarfestingar vórðu gjørdar av brendum byggkorni, og tær vístu, at fólk hava búð Heima í Húsi síðan víkingaöld í 800-900 árunum.

Kultursvísiónin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
Heimi í Húsi genrejses so men sammenhængende helhed på heimrust med omgivende landskaber, som vist bl.a. i Holger Rasmussens materiale af august 1949 – og desuden i nøje sammenhæng med efterfølgende anvisninger – alt udført med størst mulig autencitet og ægthed.	– Er fyri stóran part gjøgnumført.
De gamle dyrkningsmetoder genindføres og býlingen bliver et slags arbejdende frilandsmuseum (et videnpædagogisk aktivitetscenter) med dyre- og fjerkræbesætninger, herunder gerne dyr af original race. Øen kan derved på længere sigt samtidig fungere so men genbank for oprindelige færøske husdyrtyper.	– Møgulig framtíðarstøða, sum endalig støða ikki er tikin til.
Landingsstedets gamle forbindelse til býlingen i form af den stenlagte stig igen frilægges og at de gamle kvangårde tilplantes, således at býlingens oprindelige indtryk af en overvældende kvanhave genskabes.	– Skal kannast
Den oprindelige landingsplads tages atter i brug – når vejret tillader det – og de mange neyst ved Á Lónni genopbygges, så forbindelsen til havet overbevisende illustreres. Svarta Neyst er især vigtig at få genrejst for at markere indgangen til býlingen.	– Svartaneyst er endurreist. hini neystini ikki. – Støða skal takast til, um alt skal endurreisast.
Helikopterlandingspladsen og den hermed forbundne trafik anvises anden beliggenhed.	– LV arbeidir við at flyta tyrlupallin Niðan undir Heygar, sum er høvðin oman fyri býlingin Norðri í Gerði.

Niðanfyrir er hetta útgreinað í smálutum. Øll nummur vísa til yvirlitsmynd yvir økið. Eisini verður víst til tekingarnar H 03 og 04 aftast í partinum um býlingin Heimi í Húsi.

Nr.	Koltursvisiónin 1999, lýsing	Koltursvisiónin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
01. Sornhús	Huset er genopført i 1993 efter Holger Rasmussens tegninger fra 1949 af de oprindelige stenmaterialer – træværk er nyt. Man mener, at huset er flyttet til den nuværende beliggenhed omkring år 1900 på grund af brandfaren i den tætte bebyggelse indenfor býlingen. Et sodnhús indgår – foruden at være korntørringshus – på grund af sin tørrekone også so met vigtigt element i den mundtlige fortælletradition overfor bygdens børn og unge. Herom har forfatteren Heðin Brú mange beretninger. Over sit strikketøj – og samtidigt vågende over ilden – fortæller tørrekonen om bygdens mennesker og slægten samt deres sagn og eventyr. I øvrigt skulle man respektere den i ethvert sodnhaus boende troldkvinde – Sodnkersmarjun – behørigt ved bl.a. at føre lav tale.	Huset vedligeholdes i fremtiden og bruges til sit oprindelige formål.	<ul style="list-style-type: none"> – Vanligt viðlíkahald – Knarvi á hurð brotin
02. Hoyggjhús	Huset faldt sammen i vinterstormen 1988/89 – og det er ikke genopført, idet stenmaterialet endnu ligger, hvor det faldt. I en periode på ca. 50 år fra slutningen af 1700-tallet og frem lå gården Uppi í Búð (11) på denne tomt.	Huset bør genopbygges til sit oprindelige formål.	– Húsið er endurreist
03. Fjós 04. Køstur	Huset blev ligeledes berørt af stormen – men genrejst i 1992. Det er sammenbygget med en karakterfuld tangmødding.	Begge anlæg vedligeholdes i fremtiden og bruges til deres oprindelige formål.	– Taka til eftirtektar
05. Í ovari Toft 06. Í niðaru Toft 07. Dunnuhús	Indhegningerne er oprindeligt folde for kalve.	Stengærderne renoveres og det eksisterende dunnuhús (07) efterses.	– Taka til eftirtektar
08. Varðahjallur	Hjallin er næsten væk bortset fra enkelte stenrester fra gavlvæggene. Der er beretninger om, at det var den bedste hjall på grund af den højtliggende og luftige beliggenhed. Der findes desuden fotografi af denne på Nationalmuseet.	Huset markerer en drejning i geilin væk fra elven omkring en stentræppe- og såvel hjall som træppe bør genopbygges.	– Støða skal takast til endurgerð
09. Barkhellan	Er en rund fordybning i klippen, hvor man med en sten	Klippen bør respekteres, efterses og evt. oprensnes.	

Nr.	Koltursvísiónin 1999, lýsing	Koltursvísiónin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
	knuste rødderne af tormentil til garvning af skind til fodtøj og søklæder.		
10. Geilin		Stengærderne bør renoveres, ligesom de naturlige afgrænsninger i form af skrænter o.lign. efterses. Hensigten er igen at kunne lede kreaturer – som oprindeligt – ud i haugen denne vej.	– Støða skal takast
11. Uppi í Búð	<p>Gården har bortset fra kortere perioder været beboet indtil 1995, hvor den hidtidige kongsbondedefamilie mister brugsretten til gården og derfor i forbindelse med fraflytningen medtager alt indbo og andet ikke-nagelfast. Der findes imidlertid et fotografi af glasstuens møblering taget af Poul Jensen i 1993. I dag er huset tilsømmet og barikaderet – afventende bedre tider.</p> <p>Gården er opført på stedet omkring 1840, og den har haft traditionel plandisposition med stald, røgstue, glasstue og aftægtsrum – men i modsat rækkefølge af Niðri í Húsi med stalden nærmes elvlejet og geilin. I 1910 (Holger Rasmussen siger 1926) blev gården ombygget, idet stalden flyttes over elven til (02) og den ledige plads herefter anvendt til en nybygget højreliggende beboelse over en lav kælder. Man må formode, at man samtidig flytter vestmuren ind og dermed fjerner det oprindelige udskud. Det er denne plandisposition, der fremgår af HR's materiale. Senere er der foretaget mindre ændringer, som det fremgår af de aktuelle opmålinger.</p> <p>Til belysning af den oprindelige gård findes der et fotografi fra 1898 på Nationalmuseet, hvor man ser begge de gamle gårde og endnu med græs på taget – længe før det nuværende eternittag blev oplagt engang i 1940'erne.</p> <p>Gårdens historie er kendt meget langt tilbage i tiden, idet man ved, at der også lå en bygning på samme sted</p>	<p>Stavværket er imidlertid af høj kvalitet og helt udført efter traditionen med særdeles brede stave. Konstruktionen er smukt udført og med delvis profilerede loftsbjælker, som traditionen foreskriver. Rummene bør bestemt bevares i sin oprindelighed, så man kan fremvise et traditonsbundet, karakterfuldt interiør – indeholdende så megen historie. Gården bør således tilbageføres, som vist i HR's materiale – den nye del dog undtaget, idet den foretagne modernisering efter HR's besøg med indlægning af toilet m.m. kan danne udgangspunkt for en opdatering af husets standard. Der bør forinden udarbejdes detaljeret projekt herfor. Huset er nogenlunde sundt og stadig velegnet til beboelse og bør derfor igen benyttes som sådan – f.eks. i forbindelse med et fremtidigt museum.</p>	<p>– Húsið er ført aftur og renoverað í 2010-2011</p> <p>– Umvælingararbeiðið skal eftirmetast</p>

Nr.	Koltursvisiónin 1999, lýsing	Koltursvisiónin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
	<p>indtil 1790'erne, hvor den uheldigvis nedbrændte.</p> <p>Denne gård har formodentlig selv været afløser for en endnu ældre bygning, men herom har man ikke andre spor den dem, den nuværende gård indikerer gennem sin traditionelle rumdisposition. Som udgangspunkt må den oprindelige gård og dens senere afløser nemlig i sig have hele bygningsudviklingen fra det tidspunkt, den første blev opført – og denne udvikling er genkendelig i Uppi í Búð. Hvornår gården bygges efter 1584 ved man imidlertid ikke.</p> <p>Af ligeledes ukendte årsager blev den nye gård genopført på den anden side af elvlejet, hvor nu (02) er beliggende. Omkring 50 år efter – en dejlig sommeraften, hvor man, måske af hensyn til insekterne, havde stillet talglysene ud i forstuen, nedbrændte gården endnu engang, hvorefter man atter flyttede den tilbage på den gamle tomt. Nogle beretninger mener, at flytningerne havde med oversvømmelserne at gøre – i hvertfald blev den nye gård kraftigt omgærdet med det nuværende vestlige stengærde omkring den tidligere kvangård (12).</p> <p>Den oprindelige røgstue anvendes nu som køkken og er forsynet med trægulv og loft. Hvornår man gik væk fra det jordstampede gulv og den åbne tagstol vides ikke, men det nuværende gulv og loft blev lagt i forbindelse med udvidelsen mod syd.</p> <p>De resterende rum – glasstuen og aftægtsrummene – er tilsyneladende næsten urørte. Derfor har vi – foruden de generelle opmålinger af gården – foretaget detailstudier af stavværket i den ældre del – disse er dog endnu ikke rentegnede og færdigbehandlede.</p>		
13. Bønhúsið	Huset er tilbageført i 1995 efter en meget uheldig udbygning fra 1950-erne, som både forlængede huset mod øst og forhøjede det med en betonkant til brug	Bønhúsið fremtræder i dag som særdeles velbevaret. Det vedligeholdes i fremtiden og anvendes efter sin hensigt.	<ul style="list-style-type: none"> – Tarakøstur er endurgjældur – Taka til eftirtektar

Nr.	Kultursvísiónin 1999, lýsing	Kultursvísiónin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
	<p>som garage for en traktor.</p> <p>Huset har i ældre tid haft en stensat tangmødding på vestsiden, som blev nedrevet ligeledes i 1950'erne i forbindelse med indspilningen af filmen Tro, Håb og Trolddom.</p> <p>Tilbageføringen hviler igen på HR's materiale, men omfatter desværre ikke tangmøddingen – måske på grund af vejvidelsen her.</p> <p>Bønhúsið bærer i sit navn reminiscenser fra katolsk tid – på trods af sin anvendelse som hølade.</p> <p>Huset har i sin nuværende udformning altid været anvendt som hølade. Man sørgede for, at høet blev placeret således, at det ikke fik kontakt til stenvæggene, som i forbindelse med regnvej meget ofte var våde på grund af den traditionelle tagkonstruktions manglede udhæng. Væggenes sted er desuden lagt utætte med mellemrum, således at der kommer ventilation til høet, hvilket bl.a. stormsvalerne også her udnytter til redebygning inde i muren.</p>	<p>I forbindelse med den foreslåede trafikafslusning bør tangmøddingen på vestsiden af Bønhúsið genopføres, så stengavlen igen kan få sin apsis, som er et smukt element i introductionen af passagen ind til tunet.</p>	
30. Kirkjugarðurin 53. Á Krossi	<p>Det er ikke den eneste betegnelse i dette område, som indikerer en helt anden anvendelse af lokaliteten. Kalvefolden nord for Bønhúsið kaldes Kirkjugarðurin (30). En arkæologisk undersøgelse i dette område ville måske give historisk belæg for såvel den lille kirke so men evt. kirkegård. Placeringen af denne kunne tænkes at ligge et andet sted end det udpegede, idet man i tidens løb i forbindelse med udgravninger op til høgården (48) her har fundet forarbejdet træ.</p>	<p>En arkæologisk undersøgelse i dette område ville måske give historisk belæg for såvel den lille kirke so men evt. kirkegård.</p>	<p>– Fornfrøðilig kanning vantar</p>
48. Hoygarðurin	<p>Laden (13) kunne i ældre tid ikke indeholde hele høsten, hvorfor der i høgården (48) mod øst findes en stensat plads – støðin – som var det sted, man opbyggede en udendøres høstak – des – som supplement hertil. Den stensatte stakkefod sikrede, at</p>	<p>Den foranliggende (for 13) høgård oprenses og de omliggende stengærder renoveres således, at bygningsanlægget igen kan tages i brug.</p>	<p>– Ikki gjørt – Støða skal takast</p>

Nr.	Kultursvísiónin 1999, lýsing	Kultursvísiónin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
	høstakken blev ventileret nedefra. Mange ældre fotografier viser forekomsten af denne "des".		
14. Høsnarhús	Huset er genopbygget i 1995.	Vedligeholdes i fremtiden.	– Taka til eftirtektar
15. Motorhús	Huset er opført i beton omkring 1958 til brug for el-forsyning af Uppi í Búð – i dag er det blot en tom skal.	Det bør nedrives for at etablere en større helhed på tunet – og historien om indlæggelse af el i býlingen er ikke væsentlig i den sammenhæng, som nu etableres.	– Húsið er burturbeint
16. Hjallur	Huset er i god stand, og dets placering medfører en oplevelsesrig og beskyttet ankomst til tunet ved Uppi í Búð fra begge ankomstveje.	Huset vedligeholdes i fremtiden og det anvendes efter sit formål.	– Hjallurin verður brúktur sum fýrrúm og tangarúm – Torvhald á eystursíðu farið, soleiðis at flagið skriður niður
17. Niðri í Húsi	Efter en udvikling i nyere tid, hvor gården først står ubeboet – efter at Ragnar er flyttet Norður í Gerði – og dernæst bliver omdannet til stald med fatalt forfald til følge, er gården nu delvist nedrevet og derefter genopført i 1995 med udgangspunkt i Holger Rasmussens materiale, hvor der indgående berettes om gårdens tidlige udseende og indretning. Den ældste del – stalden – er i princippet urørt, medens resten af huset kun har den restaurerede trækonstruktion tilbage af ældre levn. Omkring denne er der derefter opbygget en y skal – dels bestående af de tidligere placerede stenmure med udskud og dels af en ny træbeklædning på dele af trækonstruktionen udfor bl.a. glasstuen, som beskrevet af tidligere beboere – gennem HR. Der er desuden lagt nyt tag over hele huset beklædt med græstørv.	Gården er dermed reddet for fremtiden og den afventer nu det videre arbejde med interiøret i nøje overensstemmelse med foreliggende projekt og aftaler (se bl.a. medfølgende tegninger H 02 og 03).	– Umvæling skal eftirmetast – Nýggj úthurð vantar. (Ein tilskorin byggipláta hevur í mong ár verið brúkt sum hurð).
	Niðri í Húsi er formentlig den ældste gård på áen og – som tidligere nævnt – sandsynligvis afløseren af måske flere efterfølgende bebyggelser på samme sted i direkte linie fra landnamsgården. Den endelige restaurering har netop til hensigt at tilbageføre gården i overensstemmelse med mulige udsagn og foreliggende spor og levn i såvel	Der bør derfor foretages grundige arkæologiske undersøgelser, før man fortsætter restaureringen af gården. Allerede nu står den ydre bygning imidlertid so met imponerende bygværk – centrum i en samlet helhed, der er enestående og med et smukt, markant og gennemført håndværk, som også bør følges op i det	– Fornfrøðiliga støðan lýsast; hvat er gjørt og hvat er ikki gjørt? – Umvælingararbeiðið skal eftirmetast – Vask skal setast í borð í roykstovu. (Installatiónir annars eru klárar)

Nr.	Kultursvísiónin 1999, lýsing	Kultursvísiónin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
	<p>konstruktioner som tomt. Desuden med en historisk plandisposition som i sig har hele den traditnolle færøske gårds udvikling – som også Uppi í Búð indeholder – og med de lokale varianter, der måtte være.</p> <p>Niðri í Húsi er et smukt eksempel på en sådan gård – indeholdende tre forskellige rumudformninger, som har deres arkitektoniske og historiske forudsætninger i henholdsvis vikingetiden, middelalderen og renæssancen og som endvidere afspejler de respektive tidsaldre.</p> <p>Disse tre rum er stalden (færhuset), røgstuen – som det indadrettede – og glasstuen – som det udadventde, vinduesforsynedes og dermed horisontalt orienterede og belyste rum.</p> <p>I meget lang tid var det kun stalden og røgstuen, der udgjorde gården – senere kom så glasstuen til og herefter i hurtig rækkefølge andre rum f.eks. til aftægt, hvorved gårdlængen på sit endelige udviklingstrin kom til at fremtræde so met flergenerationshus under det samme, tunge tag. Det er denne kulturhistoriske udvikling, som har så mange forskellige udformninger gennem sit eget fastlagte mønster indenfor stavkonstruktioenen, Niðri í Húsi er et så glimrende eksempel på.</p>	videre arbejde.	
18. Motorhús	Huset er nedrevet i forbindelse med filmindspilningen af Barbara.	Skal ikke genopføres.	– Er burturbeint
12. Hvangarður 19. Hvangarður	<p>I HR's materiale af 21.08.1949 side 37 – næstsidste afsnit – står der: Ved enden af grotvæggen mod øst gik gærdet vinkelret ind imod muren osv.</p> <p>I hans To færøske gårdanlæg 1992 står der side 39 – næstsidste afsnit: Ved enden af stenvæggen ved sydgavlen gik gærdet om haven vinkelret ind imod</p>	Gærderne renoveres og genopbygges som i Holger Rasmussens materiale – og som vist på tegning H 04. Den oprindelige kvangård omkring Niðri í Húsi og den lille – fra kvangården adskilte – ankomstgård ved "sethuset" genetableres og ses i sammenhæng med stiforbindelsen til Á Lónni.	<p>– Er endurgjort.</p> <p>– Hvannir eru ikki í hvangarðunum</p>

Nr.	Kultursvísiónin 1999, lýsing	Kultursvísiónin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
	<p>muren osv.</p> <p>Dette kan tolkes forskelligt – vi har i vores forslag holdt os til førstnævnte formulering, som gives bedst mening.</p> <p>Disse mange kvangårde liggende rund tom gårdene skyldes ikke kun kvanens vitamimrige bidrag til kosten, men – efter sigende – også dens desinficerende egenskaber ifølge folketroen. Af samme grund findes der kirkegårde – f.eks. på Mykines – hvor kvanen er dominerende plante.</p>		
<p>51. Køstur 52. Fjørugarður</p>		<p>Den øst for inddigningen placerede mødding med afløbsrender oprenses, ligesom stenbelægningen på stiforbindelsen mod syd renoveres.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Støða skal takast – Fornfrøðilig stóðutakan til fjørugarð
<p>20. Dunnuhús 21. Fjós 24. Á Búrtoftini</p>	<p>Husene er i god stand. Begge er opført efter år 1900, idet der her – i en kort periode indtil dette tidspunkt – lå Rasmus's nye fiskerhus. Det hus, som blev flyttet til Norðri í Gerði (01). Husets oprindelige grundrids er synligt på HR's materiale – findes der mon stadig spor i brolægningen på det stensatte tun? Nationalmuseet har fotografi fra 1898, som viser huset liggende her Á Búrtoftini (24).</p>	<p>De nuværende bygninger vedligeholdes og stenbelægningen frilægges.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Taka til eftirtektar – Torvhaldið á dunnuhúsinum (20) er um at brotna vegna trýst frá flagnum, sum søkkur niður. Skal umvælast.
<p>22. Kolluneystið 31. Niðri í Staphús</p>	<p>Ingen af husene er under tag – blot velstablede mure i varierende højder er tilbage.</p> <p>Sammen med de forbindende stenmure og (20/21) udgår de imidlertid en markant ankomst til býlingen fra landingsstedet. Den fine stensatte sti ledes af disse mure fra Svartaneysti (32) ind i et egentligt gadeforløb, som fører videre til býlingens tun.</p>	<p>Det er af afgørende vigtighed, at denne helhed genetableres – gerne med husene under tag – men mindst som høje, sammenhængende mure, der sammen med anlægget omkring kvangården (25/28/29) giver nærvær af bebyggelse og hermed også signal om beskyttelse mod vejr og vind på dette forblæste sted.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Taka til eftirtektar – Grótlaðing millum 31a og 31b á tekning er burturtikin.
<p>32. Svartaneyst</p>	<p>Dette hus pointerer på en helt enestående måde sammenhængen mellem býlingen og havet.</p>	<p>Svartaneyst – som ikke er under tag – genopbygges nøje efter Holger Rasmussens tegninger og beskrivelse, som det første af bådhuse og helst med tilhørende båd og fangstredskaber.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Neystið endurbyggt – Bátur stendur inni

Nr.	Kultursvísiónin 1999, lýsing	Kultursvísiónin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
23. Kóstur	Forefindes nu kun som oprindelig stensætning omkring møddingen, idet den tidligere placerede betonbrønd til súrhoyggj er nedrevet i forbindelse med "Barbara".	Stensætningen oprenses.	– Smágrót og cementrestir skal ruddast burtur
25. Salthús 28. Niðri í Hjalli 29. Hvanngarður 26. Gásarhús	Bygningen, som delvist består af afrundede, store såsten, er genopført i 1995 – hvorved dette lille anlæg, foruden salthuset, bestående af en fjall og den eneste nu eksisterende kvangård igen er intakt. Som illustration på byggetraditionens enkle tilpasning til terræn og landskab er anlægget enestående – men også fordi det desuden indeholder en poetisk synliggørelse af paradismotivet. Dets placering ved knækket på stien frá Á Lónni og dets rumskabende gadakarakter resulterer i en overraskende portvirkning som indgang til býlingen.	Anlægget vedligeholdes i fremtiden og anvendes for husenes vedkommende efter deres hensigt. Kvangården plejes omhyggeligt og forarealet omkring salthuset – indbefattet gåsehuset – renoveres.	– Taka til eftirtektar – Støða takast
27. Torvhús	Bygningen er velholdt, smukt placeret i landskabet og illustrativ som fritliggende gróthús.	Forarealet med tilhørende afløbsrende oprenses og frilægges.	– Taka til eftirtektar – Knarvin á hurðini brotin
33 – 39 Neystoftir	Disse bådhuse er alle nedvaldne og består nu kun af markerede stenrester, selvom omridsene er tydelige.	Der er ingen tvivl om, at man på længere sigt igen bør rejse disse huse og ligeledes forsyne dem med både og udstyr. Når býlingen egnang er et velfungerede, arbejdende museum vil denne karakteristiske og nuancerede illustration på færøsk samfærdsel og fiskeri være en smuk optakt til forståelsen af landbrussamfundets vilkår. Nogle af bådene bør endvidere indgå som en naturlig del af de tilbudte aktiviteter – dog kun for trænede udøvere.	– Skal kannast – Prioritering ásetast
40. Gomul gøta 40a. Bátastøð		Denne stensatte vej mellem býlingerne bør renoveres og frilægges. Det tilliggende ophalingssted for både bør endvidere igen markeres med nedlagte stokke (lunnar) i de tilhørende fordybninger i klipperne.	– Taka til eftirtektar – Spor eftir lunnum skulu skrásetast
50. Brunnur	Vandbrønden, som er en stensat kilde, var tidligere en daglig nødvendighed, idet man hentede alt vand til madlavning her.	Brønden bør oprenses og efterses i sin stensætning.	– Taka til eftirtektar

Nr.	Koltursvísiónin 1999, lýsing	Koltursvísiónin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
46. Løkur		Opstemningen bør ved lejlighed genetableres – som et eksempel på aktiviteter langs et elvleje.	– Kann hampast
49. Á	Á til reingerð.	Elvelejet, som er stensat på store dele, bør oprensnes og renoveres.	– Taka til eftirtektar
41. Gandasteinur	Troidstenen er kendt fra gammel tid og der findes dokumenterede beretninger, hvordi den indgår. Man må endelig ikke flytte den fra dens nuværende plads, uden at det får alvorlige konsekvenser. Dens beliggenhed er nu stærkt truet på gr.a. traktorkørsel bl.a. til helikopterpladsen. Elvlejet, den ligger i, lider i det hele taget stærkt under denne trafik.	<p>Trafikken bør derfor neddæmpes ved at flytte heliporten. Hvis det viser sig på længere sigt, at der er behov for en egentlig landbrusaktiv kørsel til de sydliggende arealer, bør der udformes en mere stationær løsning, som desuden ikke er en trussel mod býlingens arkitektoniske helhed – ved at flytte forbindelsen længere mod vest.</p> <p>I forbindelse med elvens højere løb burde man egentlig opføre en skvatmølle som eksempel på et tidligt hjælpemiddel, selv om man tilsyneladende ikke har haft en sådan i býlingen.</p> <p>Den af Holger Rasmussen nævnte salthella bør også udpeges, dokumenteres og derefter respekteres.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Taka til eftirtektar – Landsverk hevur sett í verk ætlan um at flyta tyrlupallin. Harvið verður ferðslan við Gandastein avmarkað.

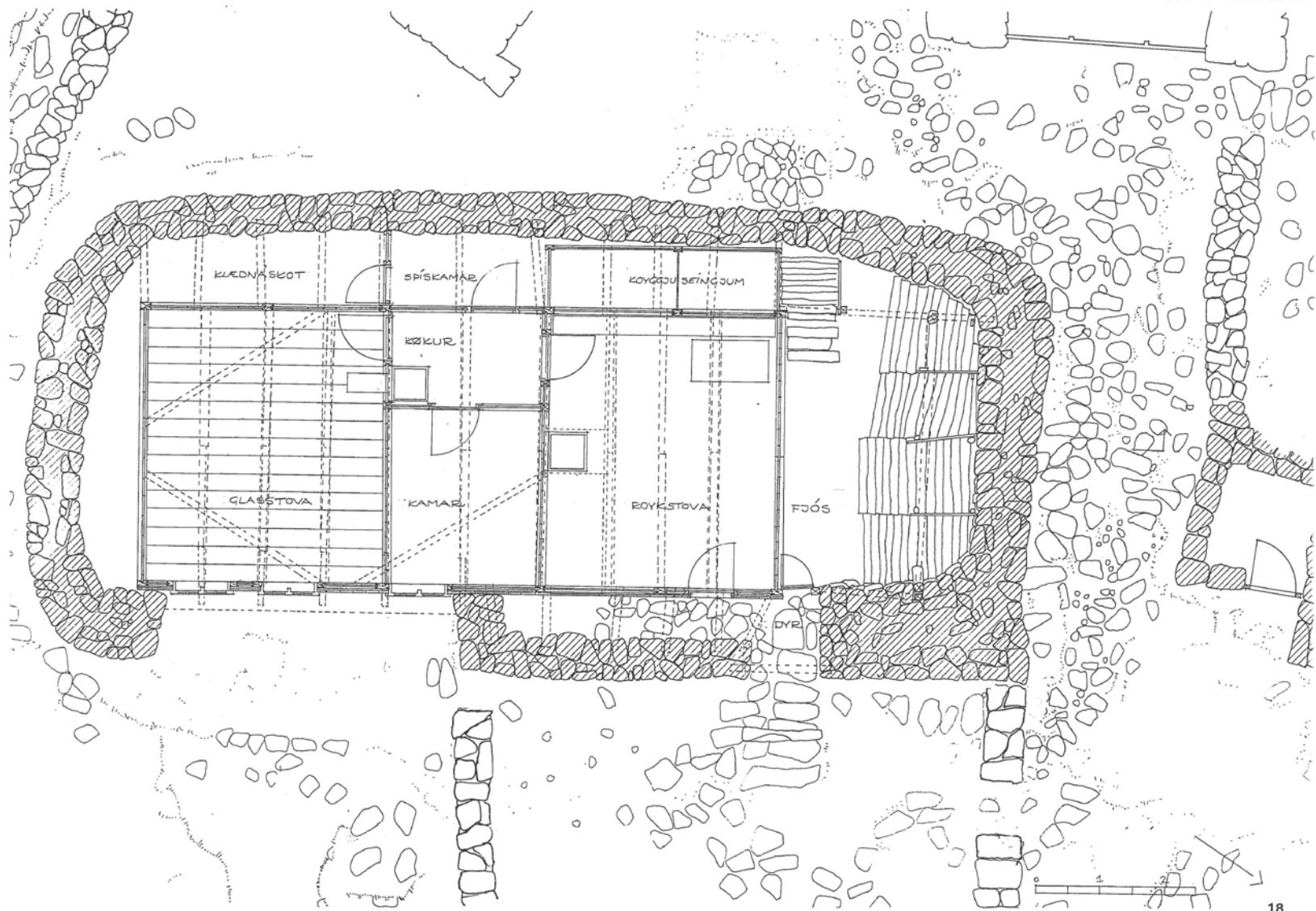

Heimi í Hálsi, plan, eksisterende forbold 1995, mál 1:300

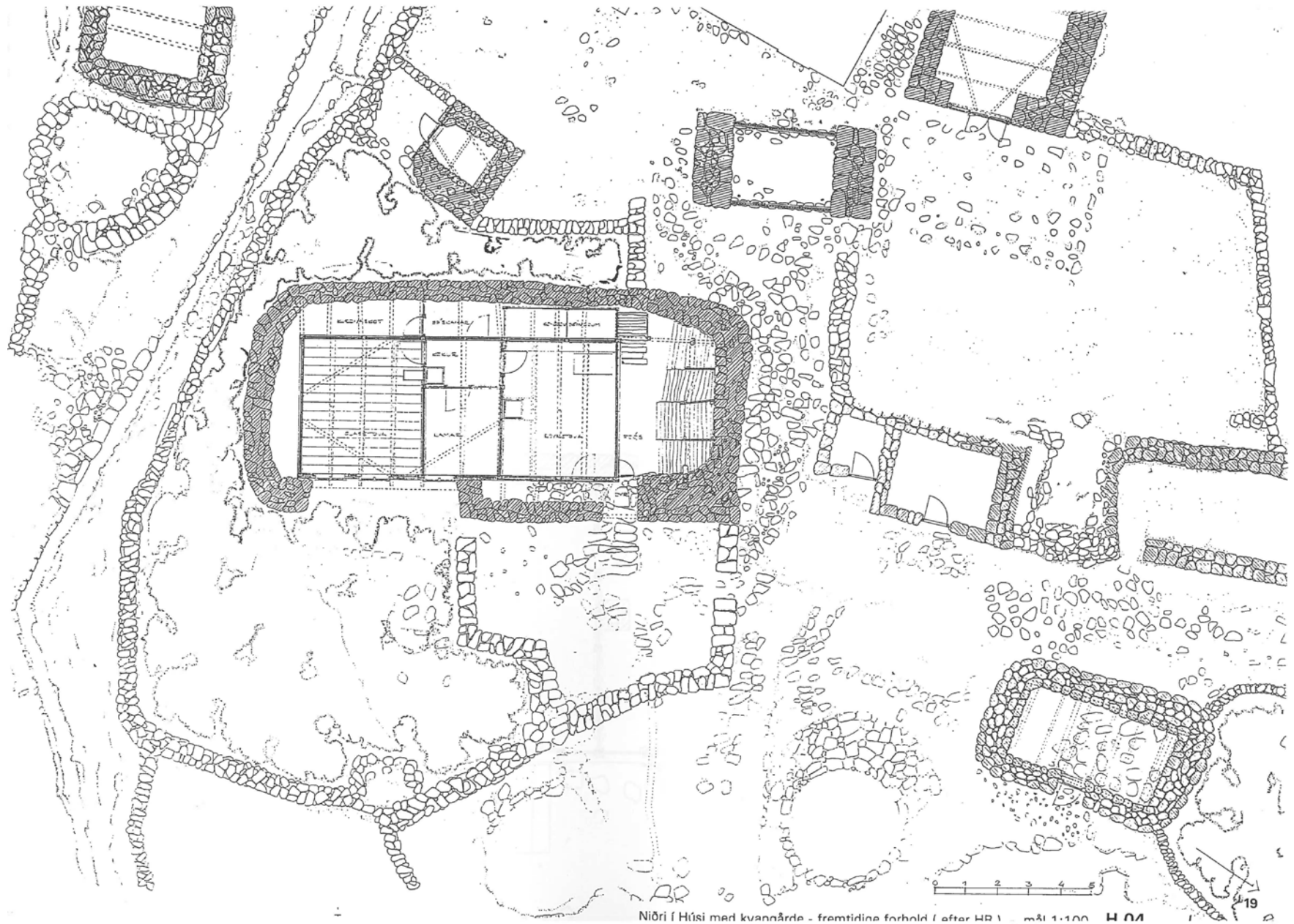

53

1: sorabúsi (11)	20: andabús	35: neyst, ruín, 4 m ² far (N. í G.)
2: boyggubúsi (11)	21: fjós (17)	36: neyst, ruín, 8 m ² far (17)
3: fjós (11)	22: Kolluneytið, 5 m ² f	37: neyst, ruín, 6 m ² far (falla)
4: tungumoddling (11)	23: onsilagebeholder	38: neyst, ruín, 4 m ² far (12, N. í G.)
5: í osari Toft	24: Á Bárstöfni	39: neyst, ruín, 4 m ² far (19, N. í G.)
6: í niðari Toft	25: Saltbúið (17)	40: byggestretd
8: varubúgallur, nefalden	27a: torvebus (11)	41: Gaandasteinnur:
9: Barkibellan	27b: Stapbús	46: Trætú, opstemning
10: Gealin	28: Niðri í Hjalld (17)	48: Haggururin
11: Uppi í Bæð	29: kvannagárd (17)	49: Geilchen
12: kvannagárd (11)	30: Kirkjugarðurin	50: brund til drikkevand
13: Bonbúið (17)	31a: hjallar, uden lag	51: mudding (17)
14: bonubús (11)	31b: Niðri í Stapbús (17)	52: Tjargarður
15: motorbus (11)	31c: Benisbús	53: Á Krussi
16: hjallar (11)	31d: Stapahjallar	54: Saltbellan
17: Niðri í Hálsi	32: Svartaneyti, 4 m ² far (11)	55: hállanding
18: motorbus (17)	33: neyst, ruín, 8 m ² far (N. í G.)	
19: kvannagárd (17)	34: neyst, ruín, 10 m ² far (N. í G.)	

Niðri í Hísi - fremtidig inngangur (eftir HR) - mál 1:50 H 03 18

Býlingurin Norðri í Gerði

Navnið á býlinginum Norðri í Gerði bendir á, at bústaðurin her er yngri enn Heima í Húsi. Har var eitt gerði, sum var lagt inn í bøin.

Í elstu jarðarbókini, [jarðarbókini frá 1584](#), sæst kortini, at bygt varð har áðrenn 1584. Tá var annar av teimum báðum gørdunum í Koltri har.

Seinni varð aftur býtt sundur, soleiðis at tveir garðar vóru Heima í Húsi og tveir Norðri í Gerði.

Longu í 1949 staðfesti danski fólkalívsfrøðingurin, Holger Rasmussen, sum gjørði kanningar í Koltri, at býlingurin ikki var eins væl varðveittur og hin syðri og var merktur av nýggjari byggihátti.

Í býlinginum Norðri í Gerði er sostatt ein yngri byggisiður umboðaður, og hann hevur ikki minni týdning enn hin. Byggingin har umboðar byggisiðin eftir tað gamla bóndasamfelagið, har onnur enn bóndur bygdu sær hús og sosiala mynstrið í Føroyum broyttist. Í tíðini frá aldarskiftinum 1900 og nøkur áratíggju fram vórðu hús bygd, har búskapurin var grundaður á fiskivinnu.

Í mun til býlingin Heima í Húsi umboðar býlingurin Norðri í Gerði tí eina yngri tíð í menningini av tí føroyska samfelagnum, har greitt tilknýti kortini sæst aftur eftir.

Kultursviðin 1999, tilmæli	Stöð og ætlan 2014
<p>Norðri í Gerði betragtes som nutidens centrum i bygden og udbygges derfor herefter – først og fremmest omkring anløbsstedet, som bør renoveres og suppleres med køreforbindelse fra det bebyggede forland til moderområdet. Derved kan dette igen indtage den praktiske og helt nødvendige funktion, som alle andre anløbssteder på de små isoledede øer.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við stöði í verndarættlanunum – Skipanarlig broyting ger, at bústaðabygging verður ekki Uppi á Heygum
<p>De eksisterende levn i form af bygningsrester respekteres i første omgang og genrejses senere i fornødent omfang i overensstemmelse med nedennævnte anvisninger.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við stöði í verndarættlanunum
<p>Býlingens gamle midtpunkt med den lange fortløbende gadelænge genetableres på længere sigt. Det er naturligt at indrette Uttar í Stovu som bådemuseum for Niclas í Koltri, og Innar í Búð bør igen indtage positionen som kongsbonddegård for den ny bonde. Huslængen behøver imidlertid ikke være en kopi af de tidligere eksisterende bygninger, men med respekt for den overleverede arv og den sammenhæng, der findes, kan man talentfuldt genfortolke historien og dermed også udtrykke den tid, der bygges i.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við stöði í verndarættlanunum
<p>Rasmus' hus indtil da fungerer som midlertidig beboelse for bonden, men huset bør ved lejlighed tilbageføres som repræsentant for tiden omkring århundredskiftet som fiskerhus og vil derefter kunne bruges som gæstehus m.m.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við stöði í verndarættlanunum
<p>Tunet i býlingen genetableres og indgår i en samlet helhed med de øvrige vejforbindelser – gamle såvel som nye.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við stöði í verndarættlanunum
<p>Mataráin i hele sit forløb gendannes som den smukt forarbejdede vandforbindelse gennem bebyggelsen med udløb ved den ny ankomst til øen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við stöði í verndarættlanunum

Niðanfyrir er hetta útgreinað í smálutum. Øll nummur vísa til yvirlitsmynd yvir økið. Eisini verður víst til tekningarar N 03, 04, 06 og 07 aftast í partinum um býlingin Norðri í Gerði.

Nr.	Koltursvisiónin 1999, lýsing	Koltursvisiónin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
01. Sethús (Rasmus)	<p>Huset er opført o. 1898 og stod oprindeligt Á Búrtoftini indtil 1900, hvor Lavna Jógvan (broder til Gamli Niclas) køber det og flytter det til Norðri í Gerði. Det er et fiskerhus (útróðrarhús), som har målene 10 x 10 alen (6,35 x 6,35m) i en korsform omkring skorstenen. Senere bygges der et ekstra fag på, som ikke er særligt synligt udefra – men udvidelsen afslører sig i ruminddelingen og især i kælderen, hvor det oprindelige fundament stadig findes. Der er endvidere to døre i østsiden af soklen – een til hvert klæderafsnit.</p> <p>Meget senere – i 1988 – bygges der en vinkel til, som desværre helt tilslører det oprindelige hus, men som i nogen grad fører husets indretning op nær dagens standard – hvilket er fortsat under den nye bonde i form af en færdiggørelse af huset.</p> <p>Udfra en arkitektonisk vurdering og set i forhold til det fremtidige perspektiv er disse om- og tilbygninger ikke af væsentlig værdi, idet de helt bryder med husets tradition. Den tradition, som på smukkeste vis overtager gårdens ældgamle materialeholdning, de historiske ruminddelinger, de menneskelige proportioner og som stadig – gennem udbygninger – forbliver et længehus liggende parallelt med landskabets hovedtræk.</p>	<p>På langt sigt foreslås det derfor, at huset tilbageføres til den oprindelige situation – som et fiskerhus – enten i sin tidlige udformning med en kvadratisk grundplan eller den senere som længehus. Huset vil dermed repræsentere bygningsudviklingen omkring århundredeskiftet – svarende til overgangen mellem landbrugs- og fiskerisamfundet.</p> <p>En fremtidig anvendelse kunne være gæstehus for f.eks. udefrakommende medhjælpere til de årtidsbetingede aktiviteter på øen – samt desuden for turister.</p>	<p>– Húsini verða nýtt sum bústaður hjá umsjónarfólki</p>
02. Hvítisteinur	<p>Stenen er historisk, idet kronprins Frederik (Frederik d. 7) ved sit besøg på Koltur i 1847 blev beværtet udendørs – med stenen overdækket af en hvid dug som bord (heraf navnet). Til minde herom er der indhugget tallet 47 i siden af stenen vendende ind mod huset, men det er meget utydeligt i dag – nogle mener således, at der også kan stå F 7. I anledning af dronning</p>		

Nr.	Kultursvísiónin 1999, lýsing	Kultursvísiónin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
	Margrethes besøg i 1995 er der af lignende årsag påsat stenen en bronzeplade til minde om besøget.		
03. Uppi í Garði	Dette er en meget gammel rætt, som ikke har været anvendt hertil i dette århundrede – idet opførelsen af den nuværende, men heller ikke længere benyttede, rætt nordfor Gróthústangi gjorde den overflødig.	Stendigerne efterses og vedligeholdes sammen med bøgærDET mod elven.	– Taka til eftirtektar
04. Mylla	Der findes resterne af fundamenter til en mølle placeret på dette sted – af nyere dato. Det forekommer ikke nødvendigt at opretholde disse spor – dog under forudsætning af, at der bygges en mølle som eksempel på denne aktivitet – men i Heimi í Húsi, hvor den ritteligt indgår i sin sammenhæng.		– Skal kannast – Tilmælið frá 1999 skal endurskoðast í mun til framtíðar ætlan
05. Gásarhús 21. Gásarhús 26. Gásarhús		Om nødvendigt instandsættes husene.	– Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við stöði í verndarætlanunum
27. Útgreystur	Útgreystur fyri ætlaðari bygging frá 1980-árunum.	Denne udgravning må reetableres, så naturen igen kan tage over.	– Lendið skal endurgerast
06. Hjallur 07. Hoyggjhús	<p>Dette hus – liggende vinkelret på koterne – er en meget markant og særdeles vigtig bygning for býlingen, idet dens størrelse, materialer, ruminddeling og beliggenhed angiver de fremtidige muligheder Norðri í Gerði. Alle nye indslag i býlingen får nemlig denne bygning som medspiller i et forhåbentlig harmonisk samspil. Huset er særdeles smukt istandsat i 1993 – og er samtidig anvendeligt til mange formål, foruden de oprindelige.</p> <p>Bygningen er opført so men sammensat længe med stald for kvæg i kældermod vest – i forbindelse med kvægstien – og med en hjall ovenover. I østendens rum har der været hølade og den store højde har medført en interessant konstruktiv detalje i de to Inagvægge, idet der til bæring af taget (og muligvis stabilisering af stenvæggende) er indfældet en form for bindingsværk i</p>	Huset er i dag interimistisk indrettet til slagtehus, men kan uden videre tilbageføres til sit oprindelige eller andet formål.	– Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við stöði í verndarætlanunum

Nr.	Koltursvísiónin 1999, lýsing	Koltursvísiónin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
	disse. Gavlen mod øst er en trægavl af anseelig størrelse med et varieret mønster og med markante portåbninger i forskellig højde. Den vandrette klinkeklædning indeholder delvist gamle bordplanker fra en båd. På grund af terrænforholdene er hjall'en mod vest i een etage med edirekte adgang fra landskabet og den har en åben tremmebeklædning mod nord og vest – men fælles stenvæg mod syd – hvilket er medvirkende til at give bygningen sit varierede og udtryksfulde udseende.		
08. Hjallur	Bygningen er ligeledes renoveret i 1993 og er således i god stand. Den danner sammen med høhuset en lille beskyttet plads foran Rasmus' hus. Hjall'en er opført i to omgange, hvad der også kan aflæses i bygningens indre. Den har altid været en kødhjall.	Den beskyttede plads mellem bygningerne kan eventuelt blive endnu mere brugbar – på alle årstider – ved at blive indgærdet med f.eks. sten mod nord og af porte i træ langs Rasmus' hus mod henholdsvis hjall og høhus.	– Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við stöði í verndarætlunum
09. Motorhus	Huset har været brugt til bl.a. telefonhus og består blot af et fundament og en resterende konstruktion.	Det er uheldigt placeret og helt uden værdi – bør derfor fjernes.	– Gjørt til alment WC
10. Varðahjallur 11. Neyst	Hjall'en er isoleret beliggende syd for elven foran býlingen – og er sammenbygget med et nyere, forfaldent bådhus. Sammen med de andre båduse har bygningerne udgjort en slags første introduktion, som man mødte, når man ankom fra landingsstedets trappe ved molen. Før den tid har huset – som kødhjall – ligget ensomt på forlandet udsat for den så nødvendige, konserverende blæst. Det fortælles, at hjall'en – før man fik egen kirkegård – blev benyttet som ligkapel, indtil man kunne sejle den afdøde til begravelse i Kirkjubøur og senere hen i Hestur.	Bådhuset fjernes og hjall'en renoveres. Derved kan bygningen igen fremtræde som den forblæstliggende hjall, der samtidigt markerer ankomsten til býlingen.	– Neystið er niðurfallið í stormi og burturbeint. – Hjallurinn er í sera vánaligum standi og eigur at verða tryggjaður skjótast gjørligt.
12. Uttar í Stovu	Som den fremtræder i dag, er denne gamle gård blot en nødtørfert istandsat ruin, som lejlighedsvis bliver benyttet som rætt. Den indeholder imidlertid meget originale og oprindelige træk i form af omsluttende stenvægge mod den sydforliggende elv samt det	Vi foreslår, at der bliver foretaget en arkæologisk undersøgelse af grunden og dens nærmeste omgivelser – for at få mest mulig viden om gården, ikkens tid er. En nybygning på dette sted skal – som det tidligere er	– Fornfrøðilig kanning – Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við stöði í verndarætlunum – Sí ískoyti 1, uppskot frá 2004 – Húsini eru í sera vánaligum standi og eiga at

Nr.	Kultursviðin 1999, lýsing	Kultursviðin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
	<p>højereliggende landskab mod vest. I vestvæggenn, hvor der sidder et enkelt, originalt placeret vindue, er det desuden synligt, at huset sent er blevet forlænget mod nord, idet forlængelsen ikke er af samme tykkelse og opbygning som den oprindelige væg.</p> <p>Bygningen har været endnu mere forfalden end den syner i dag – således er den i 1992/93 blevet forsynet med nye tagplader ligesom østfacadens trækonstruktion er blevet rettet op. Af hensyn til dens nuværende brug som rætt er gulvet desuden blevet påstøbt et betonlag.</p> <p>Gårdens ældre historie er dog helt ukendt, hvorfor der burde indsamles materiale herom, hvis det er muligt.</p> <p>I det fremtidige perspektiv oprettes der et bådemuseum i nyt hus omkring Niclas í Koltris aktiviteter. Det er endnu muligt at erhverve hans gamle skabeloner og mange redskaber og i denne forbindelse måtte det være attraktivt også at få fremskaffet en eller flere af hans både. Som inspiration herfor forefindes der i Føroya Fornminnisavni et ældre fotografi af Niclas i færd med at fremstille en båd – udendørs foran Uttar í Stovu.</p>	<p>fremgået - ses i en større arkitektonisk sammenhæng, hvorfor der forinden skal udfærdiges et projekt herfor efter de nævnte retningslinier.</p>	<p>verða tryggjað skjótast gjørligt.</p>
<p>14. Baðstovan 15. Tarvafjós 16. Langhús/ fjós 23. Rimahjallur</p>	<p>Disse bygninger omslutter et lille stræde, som udpeger den gamle retning over elven og væk fra tunet foran gårdene. Husene er genopført i 1992 på grundlag af de daværende ruiner, som skyldtes manglende vedligeholdelse og vinterstorme.</p> <p>Det er en meget vigtig og markant bygningskomposition med gademotiv, som ligger på et skråt terræn og med de store stengavle som port til býlingen. Tidligere har der endda været en bygning mere, idet der umiddelbart efter Baðstovan har ligget en rimahjall, som det kan ses på det netop omtalte fotografi. Man fornemmer stærkt i strædet den læ,</p>	<p>Husene vedligeholdes i fremtiden sammen med de nære omgivelser og de eksisterende belægnings. Den sammenhæng, der består mellem stræde og tun, udbygges endvidere i relation til planerne for gårdlængen således, at den gamle oprindelige forbindelse langs med bebyggelsen fra stalden i syd til høladen i nord igen får et naturligt beskyttet uderum her omkring strædets udmunding. Den omtalte rimahjall finder vi derfor ikke nødvendig at genopføre, medens renovering af den nordlige (23) eller en tilsvarende nybygning ville give en god fastholdelse og understregning af tunet som den langsgående gade.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Vanligt viðlíkahald – Skal kannast – Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við støði í verndarætlanunum – Nr. 23 Rimahjallur, sum var niðurfalinn, er burturbeindur – Sí ískoyti 1, uppskot frá 2004

Nr.	Koltursvísiónin 1999, lýsing	Koltursvísiónin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
	som opstår, når man bygger så tæt – og såvel huse som belægnings er overordentligt smukt udførte med de for den færøske byggeskiks så karakteristiske detaljer.		
28. Garður 29. Køstur	Sammen med de omgivende stengærder og hele behandlingen af elvlejet udgør bygningerne et meget værdifuldt træk i býlingen, som naturligt bør understreges og yderligere forstærkes.		– Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við støði í verndarætlanunum
25. Støði til náttús	De eksisterende rester af nathuset ved elven bør dog forblive, som de er – idet der ikke findes grundlag for at understrege dette lev n yderligere.		
	Navnet Baðstovan har overlevet som betegnelse for det sydligste hus, men det har ikke været muligt at få bekræftet en brug af huset svarende til navnet. Det kan en udgravning måske rette op på. I nyere tid har huset været anvendt til ophold for høns.	Det kan en udgravning måske rette op på	– Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við støði í verndarætlanunum – Fornfrøðilig kanning
	Tarvafjós har til gengæld været brugt i overensstemmelse med sit navn. Det er en meget karakterfuld del af langhuset med et smukt opbygget ovalt rum, hvis form ikke ses andre steder på øen. Dette kunne give anledning til en sammenligning med andre tilsvarende rumformer for at fastslå om der er tale om noget særegent. Det øvrige langhus har været anvendt til stald og opbevaring og svarer nøje til det traditionelle gróthús.		– Skal kannast
19. Innar í Búð 20. Hoyggjhús	Denne gård er utvivlsom býlingens første bebyggelse og indeholder derfor et stort historisk potentiale, som dog kun sporadisk er kendt. Den seneste bygning nedbrændte i 1960'erne, hvorfor den i dag fremstår som en ruin, hvor kun kælderetagen og dens rumligheder er synlige samt dele af stenvæggene omkring høladen og vestvæggen ved boligdelen. Gårdens ældste historie er – udover det allerede omtalte	Vi foreslår derfor, at der foretages arkæologiske undersøgelser af grunden og de øvrige omgivelser – sammen med tilsvarende for Uttar í Stovu – for at få den maksimalt mulige viden om dette ældgamle beboede område.	– Húsini hómast í baksýni á myndum hjá Dansk Folkemuseum frá 1949. Tey brendu í grund í 1960-unum. Sí annars loftmyndir frá 1958 og 1968. – Fornfrøðilig kanning – Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við støði í verndarætlanunum – Sí ískoyti 1, uppskot frá 2004

Nr.	Kultursvísiónin 1999, lýsing	Kultursvísiónin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
	<p>i indledningen – ukendt, hvorfor der burde indsamles oplysninger herom, hvis muligt.</p> <p>Indtil nu findes af tegninger kun vore opmålinger – og på grundlag af disse kan der foretages nogle undersøgelser omkring gårdenes målforhold.</p> <p>Det kan nogenlunde fastslås, at høhuset har haft en længde på omkring 12 alen – ligesom den glasstue Niclas illustrerede på sin tegning – og bredden på begge huse har været omkring 10 alen.</p>		
34. Toftir hjá Bergstokk	<p>Afstanden fra glasstue til den oprindelige Uttar í Stovu – uden forlængelse – er desuden omkring 21 alen. Hvis vi forudsætter, at Bergstokks fiskerhus har været 12 x 10 alen, som var det mest brugte mål til disse huse, giver det derefter en rest til røgstuen i Innar í Búð på omtrent 9 alen. Dette virker ikke helt sandsynligt – og på tegningen fremgår det også tydeligt, at huset er væsentligt mindre.</p> <p>Der kan derfor være grund til at undersøge dette nærmere ved at analysere de oplysninger om Innar í Búðs indretning, som tidligere er omtalt og ved – lagt her som skitse – N 05. Vi udelukker ikke en anden tolkning end den, der fremgår i indledningens omtale og som hviler på en opfattelse af, at den oprindelige glasstue har været tegningens 5 fags hus, som derefter – i forbindelse med nedrivning af røgstuen – har fået et fag mere til facaden. Dette fag kunne nemlig indeholde den ny indgang gennem gavlen til en forstue samt et mindre bryggers, medens den oprindelige indgang gennem facaden midt i huset blev erstattet af en trappe til loftetagen, som det fremgår af skitsen. Denne skitse er nedfældet af Niclas i Koltris nærmeste familie efter hukommelsen og viser gårdens indretning, da Martin beboede den – og som stadig var den samme, da huset brændte.</p>	<p>Indtil videre er det derfor vigtigt ikke at ødelægge nogen af de nuværende spor i gadelængen – men afvente nærmere undersøgelser.</p> <p>På længere sigt skal en ny bygning på dette sted – som tidligere foreslået – imidlertid ses i et større arkitektonisk sammenhæng og der bør derfor forinden udarbejdes projekt herfor efter de nævnte retningslinier.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við stöði í verndarættlanunum – Sí ískoyti 1, uppskot frá 2004

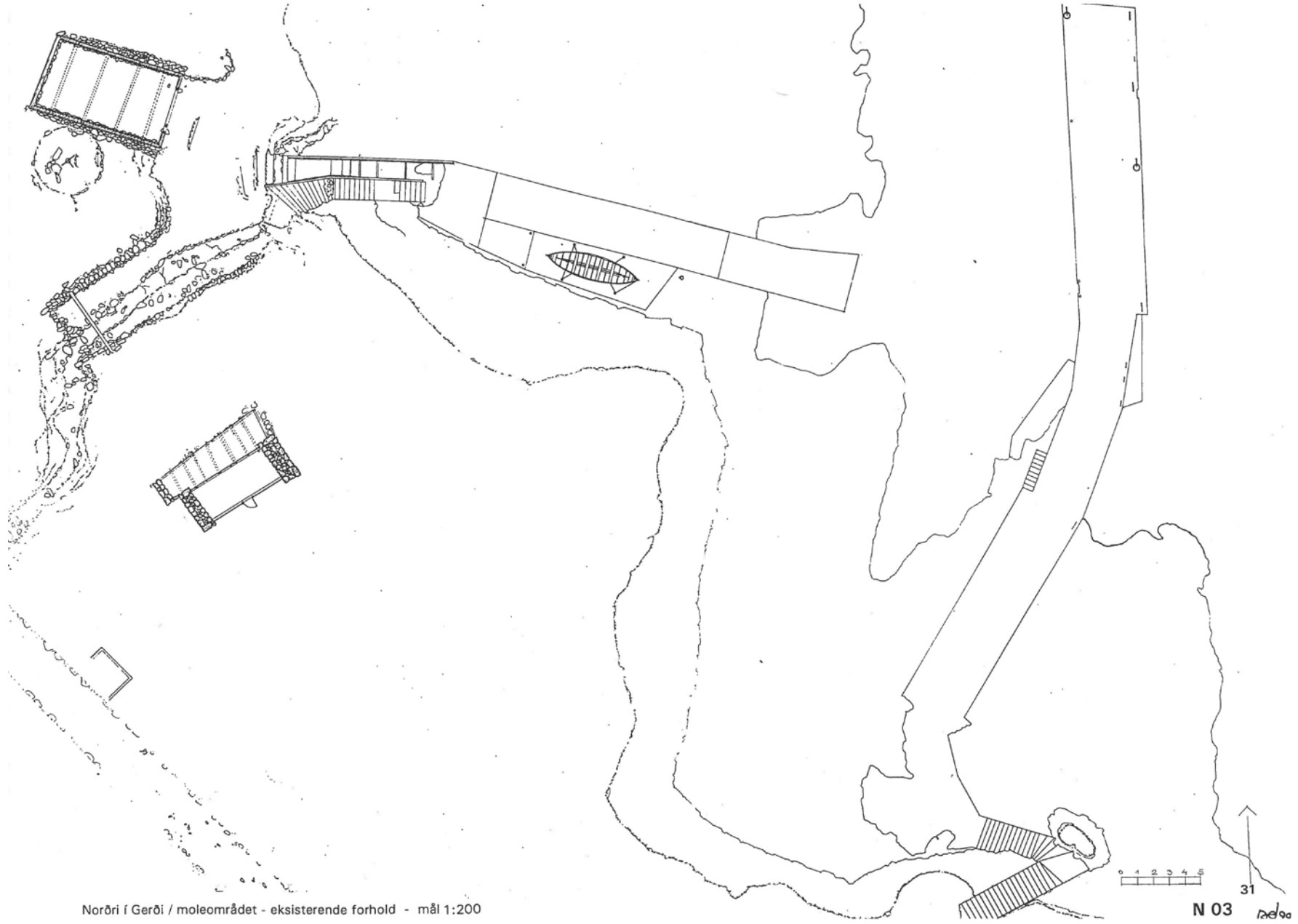
Nr.	Kultursviðin 1999, lýsing	Kultursviðin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
17. Súrhyggjabrunnur 22. Súrhyggjabrunnur		Disse brønde er nu helt overflødige og bør af hensyn til helheden fjernes totalt.	<ul style="list-style-type: none"> – Nr. 17 stendur enn. Ikki í brúki. – Nr. 22 stendur enn. Er taktur og innilokaður og brúktur sum garaga til bóndaskutara og verkstað.
32. Bátadráttur/ lending	<p>Landingsstedet blev anlagt her i 1906 under ledelse af en formand, som hed Søren í Kunoy.</p> <p>Det består af en mole – nogenlunde parallelt med kysten – med et bagved liggende mindre bassin. Med udgangspunkt i dette er der desuden en ophalerbedding til et højere placeret niveau – med mulighed for parkering af både – og derefter såvel en trappe so men rampe videre op til forlandet og de her anbragte bådhuse. Til brug for ophaling af bådene er der endvidere et gangspil.</p> <p>I dag fremtræder anløbsstedet imidlertid langt mindre anvendeligt end tiltænkt. Dels har aktiviteterne på øen – eller mangel på samme – ikke kunnet overkomme at vedligeholde anlægget, dels er udviklingen løbet fra det mandskabskrævende arrangement. Resultatet er blevet, at øen ikke længere kan opretholde egen transport over havet, men er afhængig af andre, hvilket langt fra er tilfredsstillende for en bonde med bopælspligt. Desuden lider moleområdet under den omstændighed, at større gods ankommet hertil ikki kan videredistribueres, idet det er umuligt at betjene området med traktor ell. lign. Al transport af større enheder må derfor foregå med helikopter.</p>	<p>Landingsstedet har imidlertid gode forudsætninger for at nå op på en standard, der har samme praktiske funktion og naturlige styrke overfor elementernes rasen som på de fleste andre små isolerede øer på Færøerne.</p> <p>Vi foreslår i denne forbindelse følgende ændringer af anløbsstedet, som vist på vedlagte tegning N 04.</p> <p>På kortere sigt gennemføres en egentlig forbindelse mellem býlingen og moleområdet i form af en kørselsrampe – fra bådhuset (24) og den nuværende ubrugelige trappe/anløbsrampe – langs skrænten til molen. Dette vil også indebære en meget anvendelig ændring af molebaglandet og sammen med en påtrængende uddybning af de lille bassin give mulighed for en u ophalerbedding i sammenhæng hermed.</p> <p>I den viste udformning er vi ikki i tvivl om, at disse nye anlæg vil give øen et markant nyt anløb og at anlæggene er særdeles påkrævede for effektivt at udvikle øen i overensstemmelse med Kultursvisionens anvisninger.</p> <p>Den nye anløbsrampe vil ændre ankomsten til býlingen, idet man vil foretage sin entré direkte henvendt mod bebyggelsen i Norðri í Gerði og langs med den retningsgivende Matará.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við støði í verndarættlanunum
24. Neyst		Vi foreslår derfor, at der udover en renovering af bådhuset (24) og hjall'en (10) ikke opføres andre bygninger i området, som helt vil henligge som optakt til býlingens bebyggelse.	<ul style="list-style-type: none"> – Neystið er bygt eftir 1949, helst eisini 1953, sí myndir hjá Dansk Folkemuseum frá 1949, og Jesar Hansen (4807F0896), har býlingurin sæst í baksýni. Sí annars loftmyndir frá 1958 og 1968.

Nr.	Kultursvísiónin 1999, lýsing	Kultursvísiónin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
		<p>Udover dette skal der naturligvis foretages en samordning af de nødvendige veje – som tænkes udført lige så hensynstagende overfor landskabet som de nuværende smukt afgrænsede.</p> <p>Den nye vej fra kørselsrampen føres ind på den eksisterende vej omkring rimahjall'en (23) og det er ligeledes herfram, at en ny vej til Uppi undir Heygum udgår.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við stöði í verndarættlanunum
18. Neystatofn		<p>Det gamle bådhus (18) placeret over elven genopføres ikke, men området kan i forbindelse med den eksisterende tomt og den nye vej udformes so met attraktivt udsigtssted for ventende bådpassagerer til lyden af det rislende vand i elven og engkabelejens gule afkantning af det bugtede forløb.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Støða takast við stöði í, at eingin nýbygging verður Uppi á Heygum

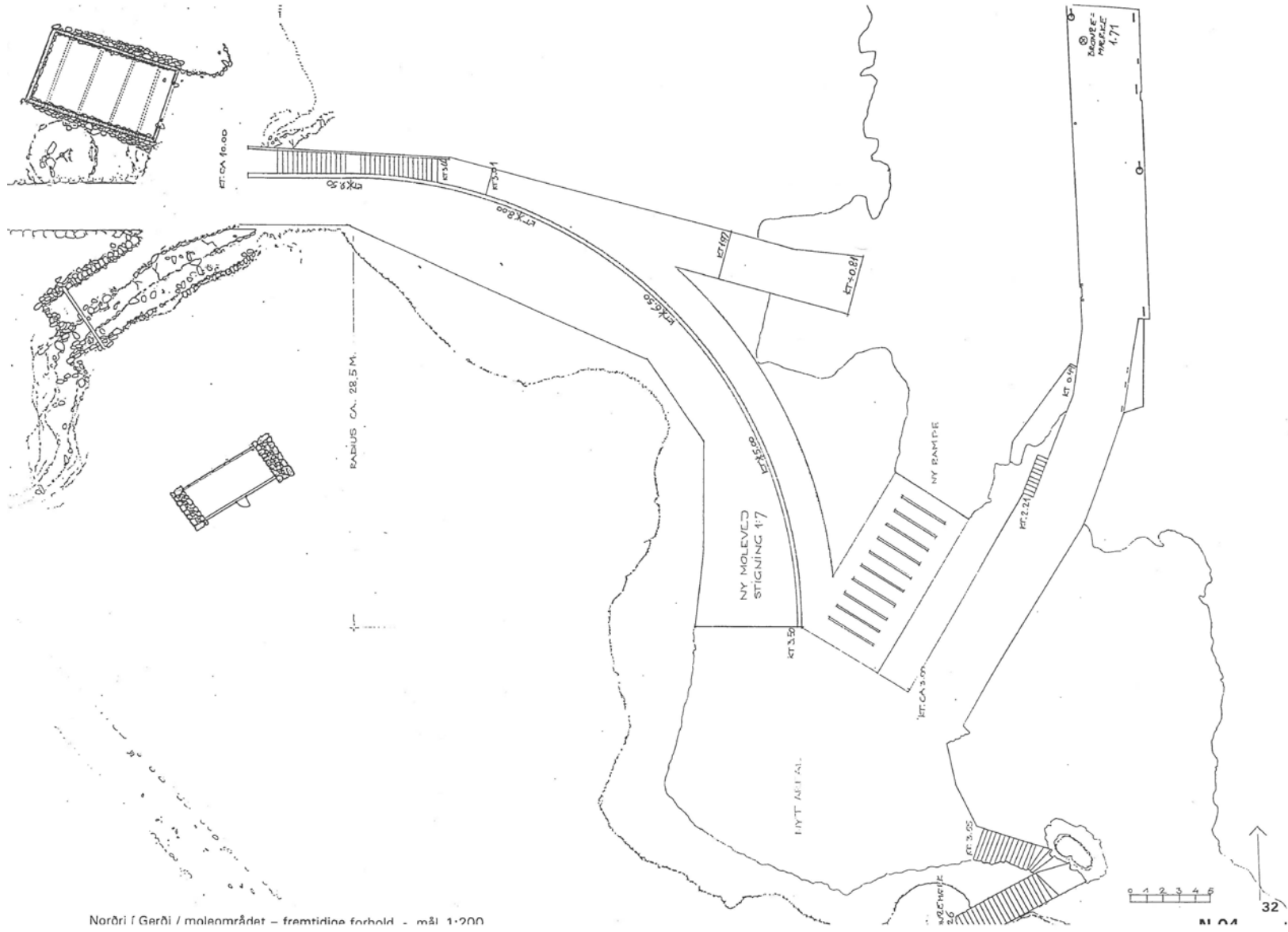
Norðri í Gerði, plan, eksisterende forhold 1995, mál 1:300

1: Fiskerihúsið	18: neyst over Matarárin
2: Húlfittiminnar	19: Innar í Búð, neðstendandi
3: Uppi í Garði	20: búlar til Innar í Búð, neðstendandi
4: mullfundament	22: ensilagerbódder
6: bjallur	23: rimshjallar, neðstendandi
7: bogghúsið	24: neyst
8: rimshjallar	25: restur af natlaus
9: smátorhus	28: kvannagjard
10: varshjallar	29: mudding
11: neyst	31: smáskintus
12: Úttar í Stovn, bátaværkstæði	32: smáskintus
13: ophalingspíl	33: Matarárin
14: Bakstovan	34: Bergstokks grund
15: tarupplis	35: sarkal
16: Svartubúsið	36: rimshjallar, neðstendandi
17: ensilagerbódder	37: vindmølle (1944)

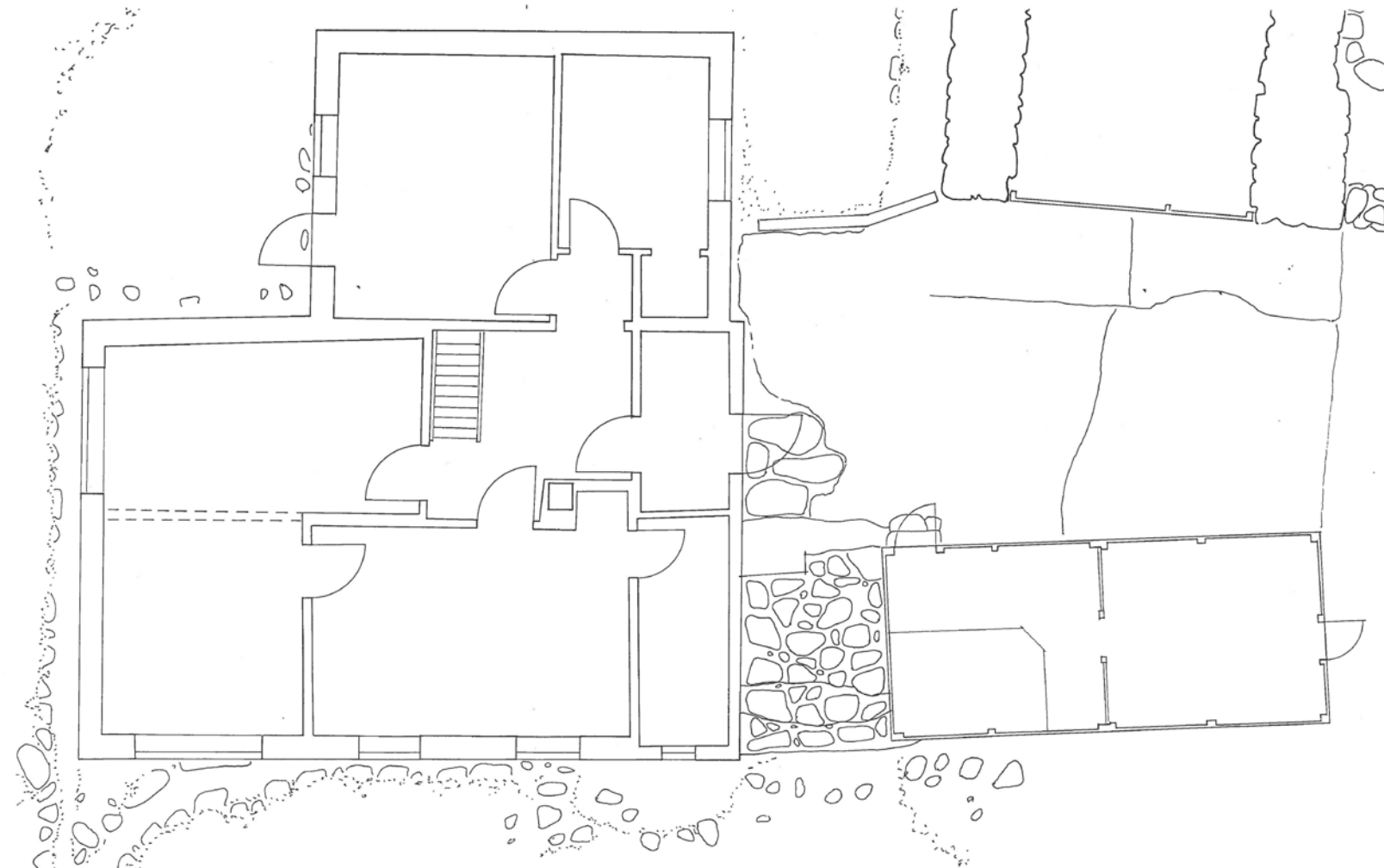

Norðri í Gerði / moleomráðet - eksisterende forhold - mál 1:200

N 03 *rd 90*

Norøri / Gerði / moleomráðet - fremtidine forbold - mál 1:200

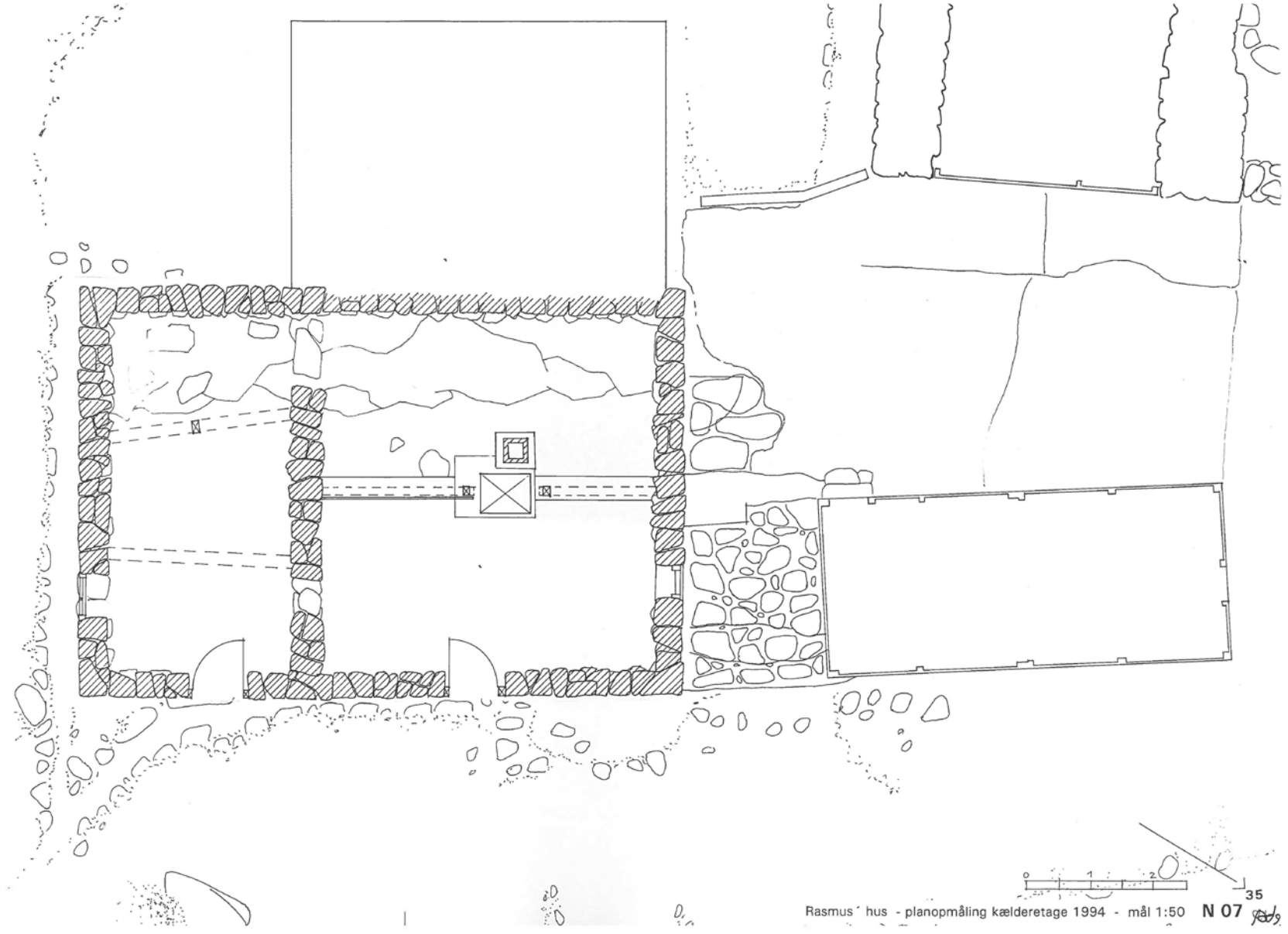

20

D.

Rasmus' hus / Hiall - planomålning stueetage 1994 - mål 1:50 N 06 34

Rasmus' hus - planopmåling kælderetage 1994 - mål 1:50 N 07

Á Gróthústanga

Gróthústangi er nevndur eftir gróthúsunum, sum har standa. Hesi eru øll úthús, sum standa í framhaldi av hvørjum øðrum heilt út á tanga. Tað langa gróthúsið, eitt sindur kreppt, ið stendur ytst, eins og savnar landslagið út á bakkan.

Gróthúsini vóru nýtt sum torvhús. Í Koltri eru eingir torvheiðar, og frá gamlari tíð varð torvið til brenni skorið í Syðradali á Streymoy, seinni í

Skopun á Sandoy, haðani tað varð ført við báti.

Í góðum veðri kundi torvið verða landað í fjøruni á tanganum, fyrri síðani at verða borið niðan í torvhúsinu.

Í kendari tíð hoyrdu torvhúsinu á Gróthústanga til garðarnar Norðri í Gerði. Torvið hjá bóndrunum Heimi í Húsi varð landað á Lónni, sandinum norðan fyrri býlingin, og borðið í torvhús í tí býlinginum.

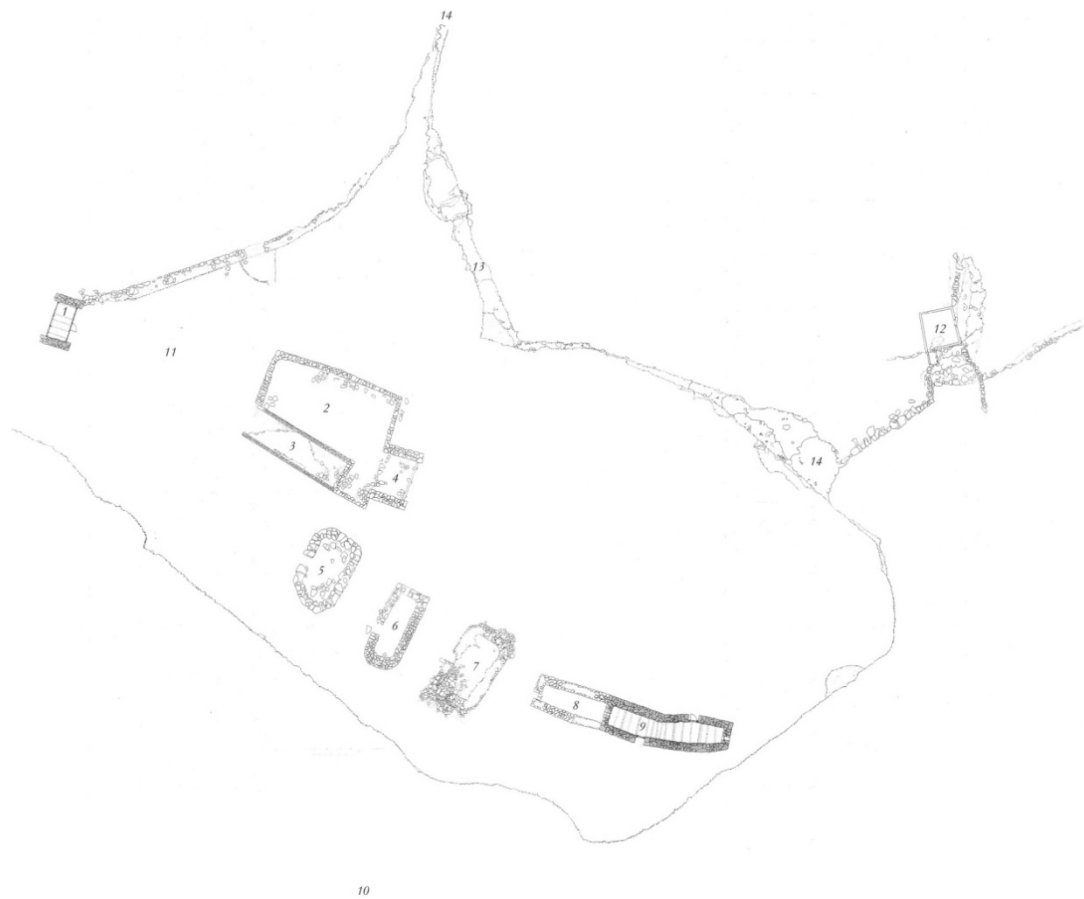
Kultursviðin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
Gróthústangi bliver stedet, hvor overnattende udendørs turister tilbydes ophold.	– Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við støði í verndarætlanunum
Derfor opføres en mindre servicebygning, som også kan anvendes af andre besøgende.	– Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við støði í verndarætlanunum
Der indrettes desuden en teltplads, som omgives af traditionelle stengærder – dels for at skabe helhed, dels for at skabe nødvendig læ for teltene.	– Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við støði í verndarætlanunum
De nuværende bygninger og ruiner renoveres og benyttes efter nedenstående anvisninger eller anden fornuftig hensigt.	– Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við støði í verndarætlanunum
Hele bebyggelsen tager udgangspunkt i de eksisterende levn – og i alle henseender understreger man det allerede nærværende gademotiv, som desuden gives en helhed og kvalitet svarende til bebyggelsens markante beliggenhed.	– Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við støði í verndarætlanunum

Niðanfyrri er hetta útgreinað í smálutum. Øll nummur vísa til yvirlitsmynd yvir økið. Eisini verður víst til tekningarnar G 02 og 03 aftast í partinum um býlingin Gróthústanga.

Nr.	Kultursviðin 1999, lýsing	Kultursviðin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
01. Varðahjallur	Bygningen er nogenlunde velbevaret og placeret som tangens første hus – opsamlende stien fra Norðri í Gerði. Det danner endvidere afslutning på et tidligere bøgærde og ligges således so men port til tanga.	Vi foreslår, at hjall'en renoveres og derefter kommer til at indgå i den nye teltplads som opmagasineringshjall for bagage og lignende.	– Hjallurin er væl varðveittur. Umvælingin er ikki gjørd. – Skal kannast
11. Garður		Desuden reetableres det gamle bøgærde, som sammen med helt nye, vil være teltpladsens omkransning. Pladsens form er naturligt opstået vedat benytte de allerede eksisterende gærder og derefter forbinde	– Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við støði í verndarætlanunum

Nr.	Kultursviðin 1999, lýsing	Kultursviðin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
		<p>dem. Derved etableres også en vestlig side af det gadeforløb, som i forvejen samler alle husene på tungen.</p> <p>Det er vigtigt, at gærderne får en vis højde af hensyn til lædannelsen og en ønskværdig afskærmning af telenes visuelle indtryk på omgivelserne.</p>	
<p>03. Grund/ gestahús 02. Garður 04. Varðar til hjall</p>	<p>Denne aldrig fulden tomte består blot af et tresidigt meterhøjt fundament med åben front mod syd og den indgår desuden i en lille indhegning sammen med varderne til en hjall og et u-formet stengærde. Som anlægget fremtræder i dag er det til meget lidt glæde – og helt uden betydning.</p>	<p>Vi foreslår derfor, at der over dette fundament opføres en mindre servicebygning – indeholdende toilet og bad samt opholdskøkken for camperende turister og andre besøgende (set egning G 03).</p> <p>Bygningen forestiller vi os gennemført over traditionen so met ydre stenhus med en sydlig trægavl, i hvilken der findes døre til det bag vedliggende bad og toilet – forsynet med taglyre. Der placeres to mindre udsigtsvinduer i væggen mod havet samt en dør i vestvæggen ud mod indhegningen, som tænkes delvist beplantet med kvan. Kvangården benyttes i godt vejr som udeopholds plads. Den illiggende hjall genopføres og anvendes som opmagasineringshjall.</p>	<p>– Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við stöði í verndarættlanunum</p>
<p>05. Gróthús 06. Gróthús 07. Gróthús</p>	<p>Disse tre stenhuse er i dag blot ruiner på forskelligt stade. Det sydligste er næppe mere end en stenkreds, det midterste har halvdelen af væggene oppe og det nordligste er næsten i daghøjde – dog uden tag.</p>	<p>Alle tre huse er imidlertid vigtige i den fremtidige komposition – således at det langstrakte bevægelsesforløb på tungen opretholdes og fastholdes. En anvendelse af disse kunne være primitive overnatningshytter.</p>	<p>– Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við stöði í verndarættlanunum</p>
<p>08. Grótgrund 09. Langhús</p>	<p>Denne stentomt er den sydlige ende af langhuset og renoveret i 1992 i forbindelse med den øvrige bygnings istandsættelse. Selve langhuset er en imponerende afslutning af tungen – svagt krummet og følgende såvel terrænets fald som dets overgang til skrænten mod havet. Langhuset er meget velbevaret og har været anvendt til bl.a. opbevaring af drivtømmer samt korn og tørv. Sidst har det været brugt som fårehus.</p> <p>Den langstrakte vandring mellem Kulturs bebyggelser</p>	<p>Vi foreslår, at huset i fremtiden vedligeholdes som et af bygdens mange vigtige huse. Dets placering og udformning er enestående samtidigt med at det viser den traditionelle færøske byggeskiks overlegne og fornemme forhold til det omgivende landskab. Husets fortsatte brug skal derfor også være i overensstemmelse hermed.</p>	<p>– Tilmælið frá 1999 skal eftirmetast við stöði í verndarættlanunum</p> <p>– Eingin hurð er fyrri nr. 9. Hon liggur fúnað inni í húsinum.</p>

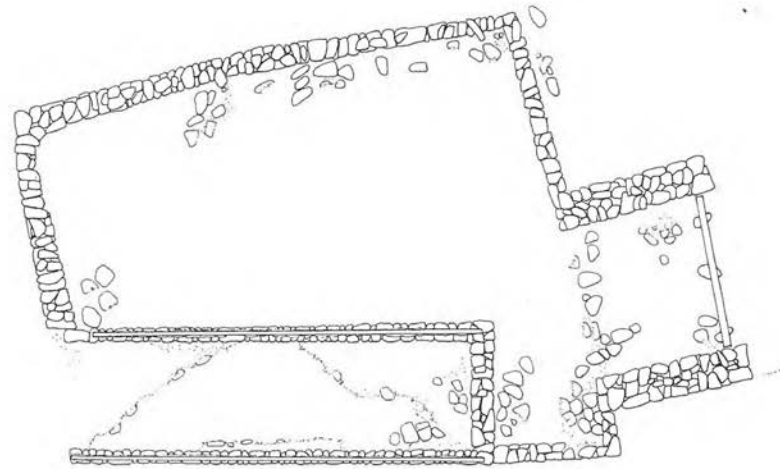
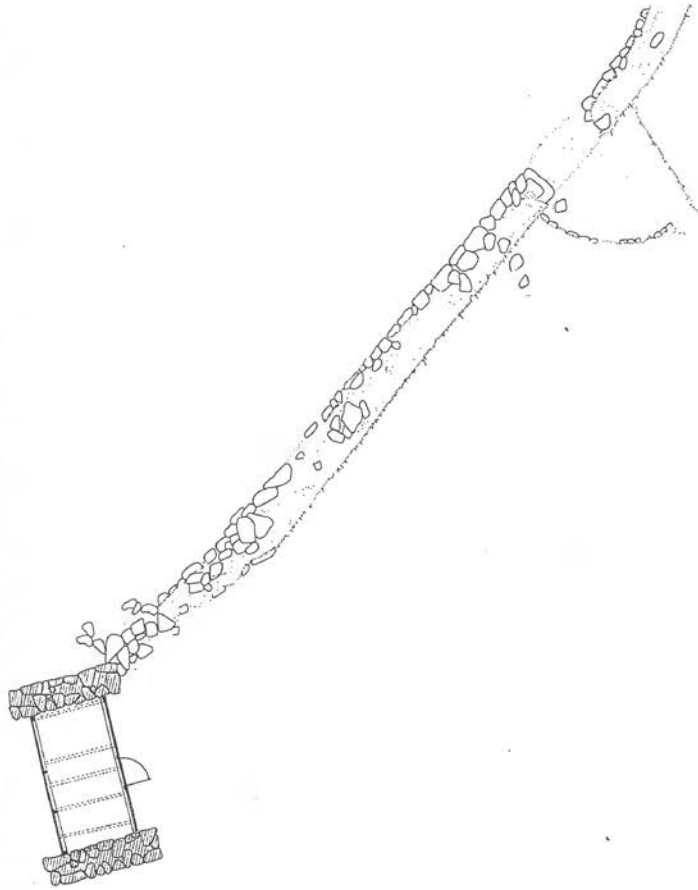
Nr.	Kultursvísiónin 1999, lýsing	Kultursvísiónin 1999, tilmæli	Støða og ætlan 2014
	kan ikke få en mere dramatisk afslutning end denne udpegning og understregning af Gróthústangi som halvøen i havet.		

Cröhústangi, plan, eksisterende forhold 1995, mál 1:300

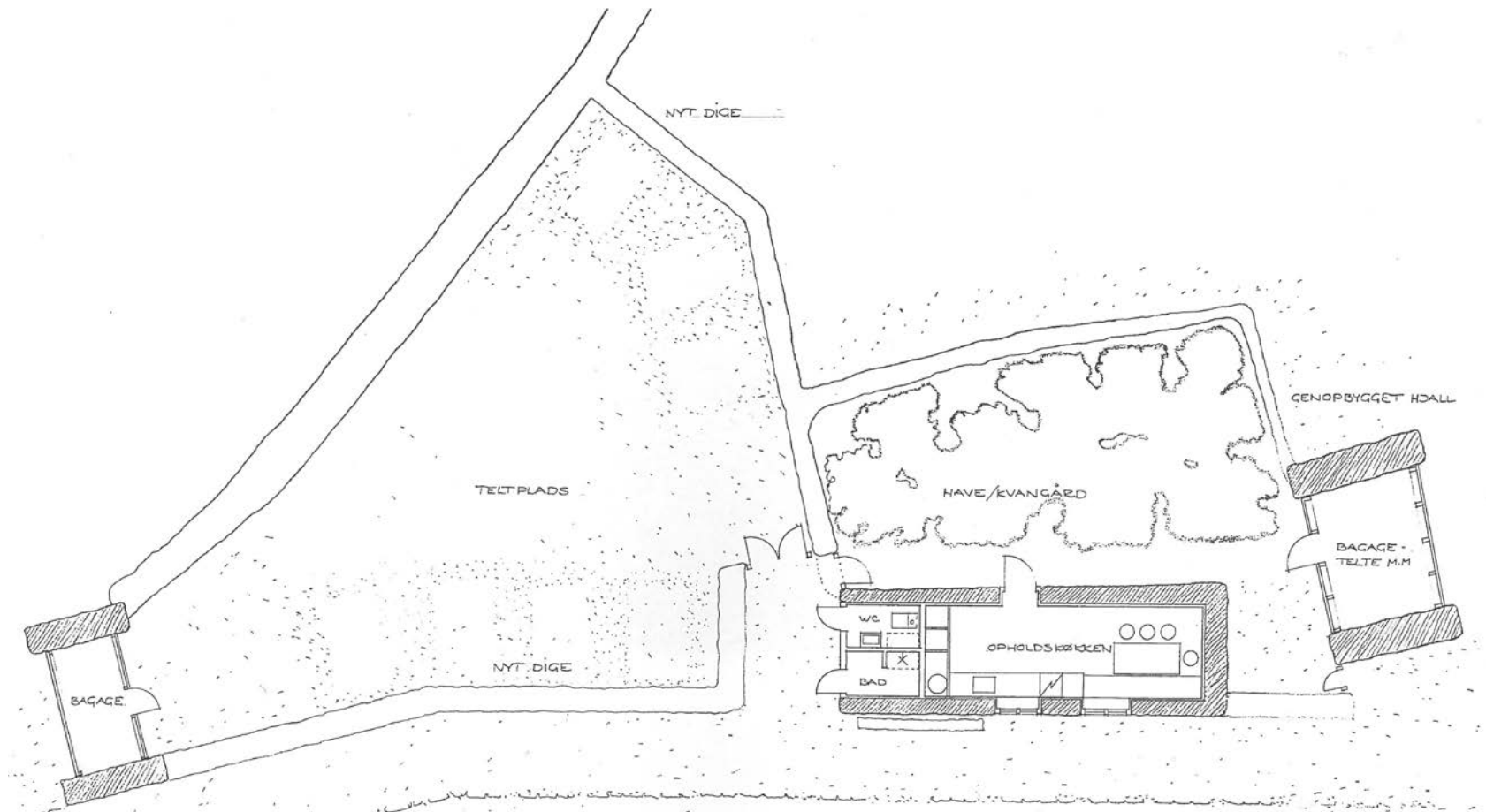

- 1: varhúsjállar
- 2: gárd, ókendt anvendelse
- 3: nýfandið bygning
- 4: varhúsjállar, nefjalda
- 5: Jákapstúv
- 6: Torfbúv
- 7: Miðbúv eller Norðri á Bakka
- 8: Langbúv, suða tag
- 9: Langbúv
- 10: Norðri í Hella
- 11: Fremtíðig tektplads
- 12: Norðri á Rott
- 13: upbevaring af kaltra
- 14: Mýribergsv

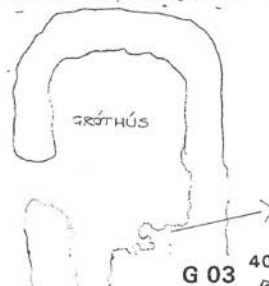
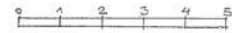

Gróthústangis sydlige del - planopmáling 1995 - mál 1:100

39
G 02 p095

Grøthústangis sydlige del - fremtidige forhold - mål 1:100

G 03 40
10/99

Náttúran í Koltri

Plantur

Koltur er 2,5 km². Í mun til støddina hevur oyggin eitt sera stórt ríkidømi av sløgum av blómuplantum. Hetta sýnir ein oyggjalívlandsfrøðilig greining av florum í Føroyum (Guldager Christiansen & Hansen 1998).

Í Koltri vaksa 109 sløg av blómuplantum í mun til 222 sløg á Sandoyinni og 221 sløg á Streymoy - hesar báðar, ið eru slagrikastar í Føroyum eru ávikavist 112,1 km² og 373,5 km² til støddar. Og í mun til Stóru Dímun, ið bert hevur 65 sløg, men er eitt vet størri enn Koltur, er Koltur serlig í einum oyggjalívlandsfrøðiligum samanhangi. Eisini er Koltur serlig við tað at hon í mun til støddina er rættiliga høg, 478 m. Hetta hevur við sær, at oyggin, umframt at hava eitt vakstrarbelti við láglandisgróðurini niðast, eisini hevur eitt vakstrarbelti við háfjallagróðurini uppi á oynni. Hesi viðurskipti gera tað møguligt eisini at fylgja við í tí árinum, broytingar í veðurlagi kunnu hava í hældini á vakstrarbeltunum.

Av teimum 109 plantusløgum eru bert trý sera sjáldsom og sett á reyðlista fyri Føroyar. Meginparturin eru vanligar plantur, ið ikki eru hóttar, og umboða sostatt sera væl tann vanliga gróðurin í Føroyum. Bert 17% av florum í Koltri eru innsløddar plantur ella plantur, ið hava ein ivingsarsaman uppruna. Hetta er nógv minni enn samanborið við allar Føroyar, har 25% av florum eru innsløddar. Sostatt kann sigast, at floran er minni ávirkað av sløgum uttanífrá samanborið við restina av Føroyum.

Fuglar

Av størri kanningum, sum higartil hava verið gjørdar av lívfrøðini í Koltri eru: Ein umfatandi kortlegging av allari florum í Føroyum frá 1960-61, har Koltur eisini var umfatað. Ein fuglateljing varð gjørd í 1972, og aftur ein í 1981. Í teljingini í 1981 av heiðafuglinum var einki serstaka sjáldsamt fuglaslag funnið, uttan kanska fjallmurra. Mett varð, at 16 sløg áttu har við vissu. Í 1988 varð aftur mettt um talið av sjófugli í Koltri. Hvørki lomvigi ella rita átti har, men afturat heiðafuglunum komu 4 sløg av sjófugli. 5 sløg eru í einum av

hóttanarbólkunum í reyðlistanum, har skúgvur, skrápur og spógvi verða mettt sum viðbrekin sløg, terna sum hótt og fjallmurra sum sera hótt. Tað vil siga, at nærum øll fuglasløgini, sum eru í oynni, eru vanlig sløg.

Klukkan og eiturkoppur

Í innsavningunum av klukkum og eiturkoppum í 1978-79 vóru funnin 7 sløg av eiturkoppum og 23 sløg av klukkum. Sammett við fuglarnar eru hetta færri sløg í mun til samlaða talið í Føroyum (169 klukkusløg og 83 eiturkoppasløg). Eisini klukku- og eiturkoppasløgini tykkast vera heldur vanlig sløg.

Jarðfrøði

Tey jarðvísindaligu evnini eru virðismikil íkast í museumsumsiting og náttúruumsiting í Koltri. Oyggin hevur fleiri jarðvísindalig náttúrufyribriði, sum eru serlig fyri Koltur, umframt hópin av fyribriðum, sum eru vanlig og eyðkend fyri Føroyar. Dømi um fyribriði, sum siggast serliga væl í Koltri, eru millum annað fleiri sjáldsom basalt-fyribriði í klettinum í sunnara parti av oynni. Tekin eru um kanalar, bræðingar og innkot, og hesi eiga at verða kortløgð og lýst. Á vestaru síðu á oynni siggast tekin um ógvísiga salt-tæring av basalti, royðugrýtislindum og sekunderum útfellingum. Bæði í eystaru og vestaru síðu av oynni siggast einastandandi dømi um máttmiklu virknu náttúrukreftirnar í Koltri. Kortlegging og javnar mátingar av slíkum fyribriðum kunnu gerast týðningarmikið íkast til jarðvanda-vísindi í Evropa.

Náttúruumsiting

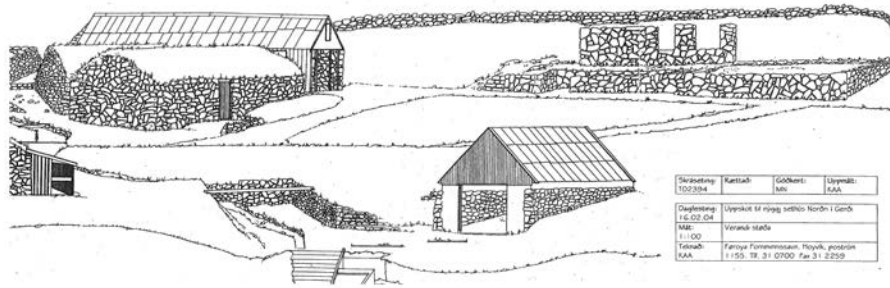
Við antikvariskari serskipan ber til at hava tamarhald á teirri ávirkan, sum fólk og nútíðar mentan hevur við sær, til dømis í sambandi við náttúrunýtslu, veðurlag, dálking, serstøk lívøki og mangt annað. Eitt nú ber at taka seyð av og kanna avleiðingarnar av tí. Hesir møguleikar eiga at verða troyttir á tílíkan hátt, at teir laga seg eftir hinum áhugamálunum í tí antikvarisku serskipanini, bæði teimum mentanarfrøðiligu og ferðavinnuligu, eins og tey eiga at laga seg eftir teimum náttúrufrøðiligu áhugamálunum.

Ætlan 2014

- Náttúrufrøðiligar lýsingar skulu gerast fyri Koltur. Lýsingarnar skulu leggjast til grund fyri skipanum um náttúrunýtslu.
- Gerð av yvirlitskort, ið sýnir náttúrufrøðilig áhugaøki.
- Skipanir skulu gerast fyri náttúrunýtslu, millum annað um djórahald, ferðslu, veiðu, trygging av margfeldi og tílíkt.

Ískoyti 1, uppskot frá 2004 um bygging Norðri í Gerði

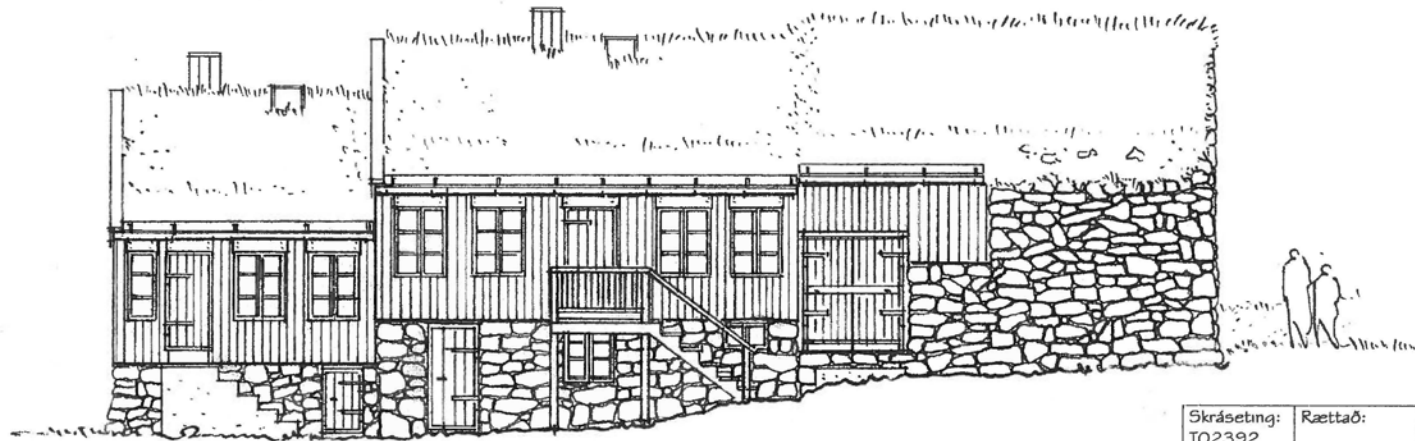
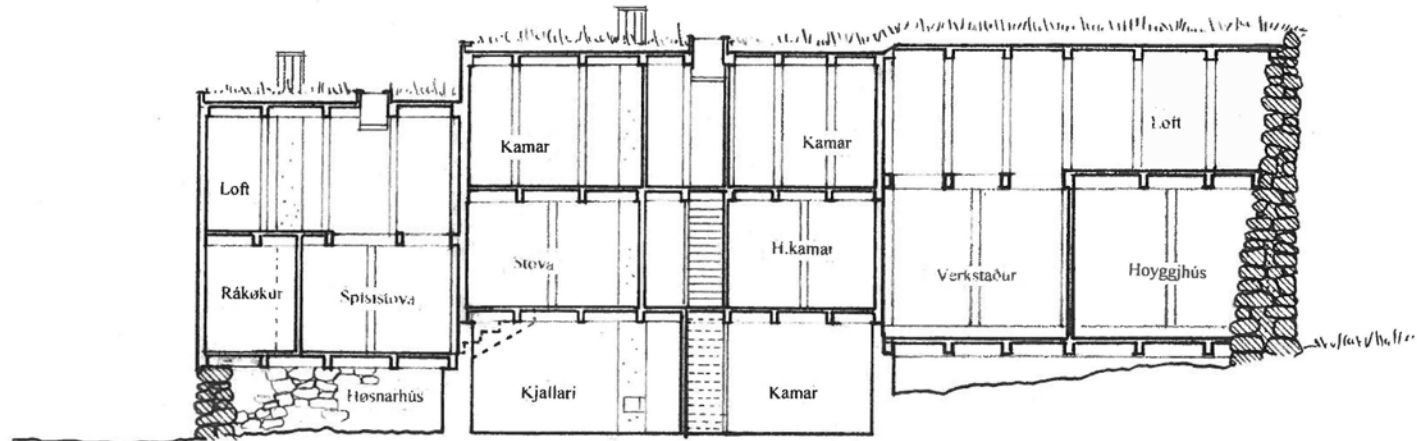

Siirtolasta 102394	Kaistia m	Gölkari m	Uppmaki AAA
Diagrammi 1.6.02.04	Uppmaki til rjagg betilo Nordn i Gerð		
Mä: 1:100	Framför stada		
Teksti: AAA	Fariya Forminnsson, Pósthólf, postbúx 1155, TF 31 0700 Fax 31 2259		

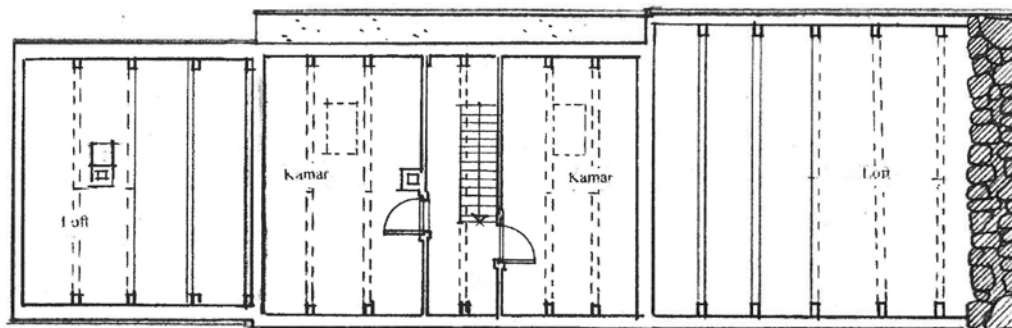
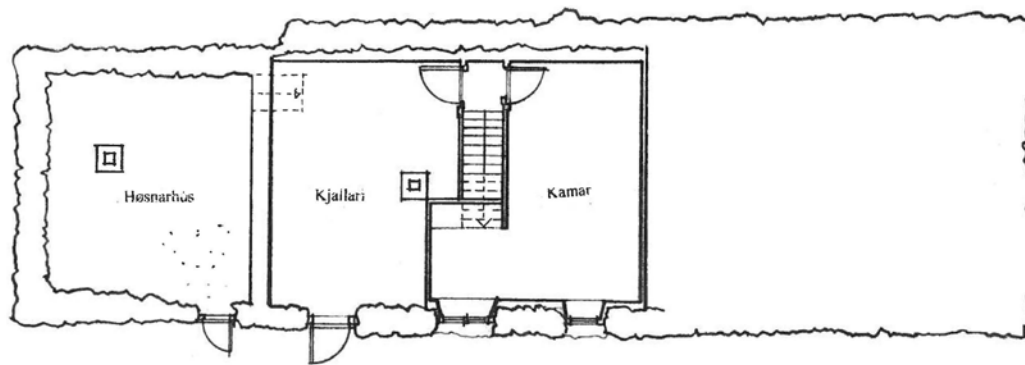

Siirtolasta 102395	Kaistia m	Gölkari m	Uppmaki AAA
Diagrammi 1.6.02.04	Uppmaki til rjagg betilo Nordn i Gerð		
Mä: 1:100	Framför stada		
Teksti: M. Norðby	Fariya Forminnsson, Pósthólf, postbúx 1155, TF 31 0700 Fax 31 2259		

Skráseting:	Rættað:	Góðkent:
T02392		MN

Skráseting:	Rættað:	Gó
T02391		MN

Dagfesting:	Uppsát til nýggj s
16.02.04	